

Міністерство освіти і науки України
Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя
Факультет психології та соціальної роботи
Кафедра дошкільної освіти

**Освітня програма «Дошкільна освіта»
Спеціальність 012 Дошкільна освіта**

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на здобуття освітнього ступеня «магістр»

***Наступність реалізації ігрових форм у роботі з
дошкільниками в умовах ЗДО***

Устимчук Суламіти Олександрівни

Науковий керівник:

Пихтіна Н.П., к. пед. н., доцент кафедри дошкільної освіти

Рецензенти:

**Матвієнко С.І., к. пед. н., доцент кафедри дошкільної освіти Ніжинського
державного університету імені Миколи Гоголя**

**Демченко Н. М., к. пед. н., доцент кафедри педагогіки, початкової освіти,
психології та менеджменту Ніжинського державного університету імені Миколи
Гоголя**

Допущено до захисту: **Протокол № 5. від 29 11.23 р.**

Завідувач кафедри дошкільної освіти: _____

Кононко О.Л., д. псих. н., професор

Ніжин – 2023

Анотація. Магістерська робота виконана на теоретичному та емпіричному рівнях. На теоретичному рівні, внаслідок аналізу існуючих психолого-педагогічних досліджень, обґрунтований категоріально-понятійний апарат з проблеми організації освітньої діяльності дітей дошкільного віку в умовах ЗДО. Проаналізована роль ігрових форм у роботі з дошкільниками. Визначили та обґрунтували педагогічні умови забезпечення наступності ігрових форм у роботі з дітьми дошкільного віку в умовах закладу освіти.

На емпіричному рівні, в межах педагогічного експерименту, нами було вивчено стан забезпеченості наступності ігрових форм у роботі з дошкільниками в умовах закладу дошкільної освіти.

Розроблена рекомендована система роботи з оптимізації педагогічних умов забезпечення наступності в реалізації ігрових форм взаємодії з дітьми у ЗДО.

Ключові слова: освітня діяльність, наступність, ігрові форми, діти дошкільного віку, наступність ігрових форм у роботі з дошкільниками.

ВСТУП

Актуальність. Дошкільний вік для дитини є важливою та невід'ємною сходиною до дорослого життя. Адже приходячи в ЗДО діти вперше входять у світ, де знайомляться з оточуючими людьми, пізнають навколишнє середовище й навчаються. Заклад дошкільної освіти має на меті створити умови для забезпечення всебічного та гармонійного розвитку особистості, виховати в ній ціннісне ставлення до всього, що оточує та до самої себе, забезпечити наступність між дошкільною та початковою освітою.

Постійні реформи у різних сферах суспільства, завдають великої шкоди саме дітям. Адже через ці переміни у політичних, економічних та інших галузях відбуваються проблеми у навчанні та вихованні особистості дошкільного віку. Згадуючи минуле, можна сказати, що в ЗДО використовували більш традиційні методи, але зараз коли все удосконалюється, система освіти просто не може стояти на місці.

Нині акцент в освіті робиться на розвиток вільної, творчої особистості, яка зможе критично мислити, оцінювати ситуації та практично застосовувати свої знання та навички у власних діях. І тому для досягнення мети закладу дошкільної освіти просто необхідно, щоб педагоги здійснювали пошук нових, дієвих форм і методів навчання та виховання дітей дошкільного віку.

Всебічний особистісний розвиток дитини в основному залежить від засвоєння нею ігрової компетентності. Адже вона відіграє дуже важливу роль у житті дітей. Завдяки грі, дитині можна легко дати необхідні знання, уміння, навички та прищепити любов і бажання навчатися. У Базовому компоненті дошкільної освіти (БКДО) під ігровою компетентністю розуміють здатність дитини до вільної, емоційно насиченої, спонтанної активності з власної ініціативи, в якій реалізується можливість застосування наявних і освоєння нових знань та особистісного розвитку через прагнення дитини до участі в житті дорослих шляхом реалізації інтересів в ігрових та ролевих діях в узагальненій формі [2]. Отже, можна вважати, що одним із ефективних форм освітньої діяльності є ігрова.

Проблемою використання гри як форму освітньої діяльності зацікавила багатьох педагогів та філософів. До прикладу: Я.А. Коменський, Ж.Ж. Руссо, М. Монтессорі, С.Ф. Русова та інші. У працях цих педагогів прослідковується думки про поєднання навчальної та ігрової діяльності, що покращуватиме та зробить посильним навчання дітей.

Перед кожним вихователем та батьками постає питання: «Як підготувати дитину до школи?». Як всім відомо, основним видом діяльності дітей дошкільного віку є гра. Тому кожен педагог, батьки та особи, які їх замінюють прагнуть зробити так, щоб ідучи до школи діти менше отримували стрес. Адже це зміна середовища, людей, а також в закладі освіти буде переважати навчальна діяльність.

У наш час освіта швидко розвивається, удосконалюється, і тепер майже в кожній освітній програмі прописані результати, яких дитина повинна досягнути в старшому дошкільному віці перед тим, як йти до школи. До прикладу, Програма розвитку дитини від народження до шести років «Я у світі» 2019 року. У цій освітній програмі є розділ, який присвячений готовності дитини до початкової школи. А також у ньому є портрет дитини напередодні вступу до школи, де зазначаються рівні психофізіологічного, інтелектуального, мотиваційного, емоційного, соціального розвитку та розвиток вольової сфери.

У доробках вітчизняних педагогів та психологів, а саме: В.В. Давидов, Л.А. Венгер, Д.Б. Ельконін, В.О. Сухомлинський та інші розкривається важливість гри як одного з найважливіших елементів у процесі підготовки до школи.

Аналізуючи сучасні дослідження у галузі дошкільної освіти, можна сказати, що науковці та практики (Л. Артемова, Н. Гавриш, О. Кононко, А. Богуш та ін.) наполегливо шукають шляхи оновлення змісту навчання і виховання дітей, забезпечення психолого-педагогічних умов для всебічного розвитку дитини. Також вагомим внеском, у розвиток педагогічних наук щодо ігрової діяльності дітей, були праці Н.В. Кудикіної. А саме: монографії «Ігрова діяльність молодших школярів у позаурочному навчально-виховному

процесі», «Теорія ігрової діяльності дітей» та інші. У своїх працях педагог визначила сутність гри, аргументувала психологічну структуру гри різних типів, виділила їх класифікацію, виявила специфіку методики педагогічного керівництва інтелектуальними та творчими іграми для молодших школярів.

О.В. Чепка у своїй роботі «Наступність ігрових форм навчальної діяльності в умовах навчально-виховного комплексу «Школа – дошкільний заклад»» [36] визначила сутність понять: «наступності ігрових форм навчальної діяльності», «ігрові форми», «навчальна діяльність» тощо.

Дуже часто вихователі та вчителі закладів освіти не повністю усвідомлюють, наскільки необхідно використовувати ігрові форми в освітній діяльності з дошкільниками та молодшими школярами. Не досліджують педагогічні умови за яких можна досягнути бажаної мети.

Саме через недостатню розробленість проблеми реалізації ігрових форм у роботі в умовах ЗДО зумовила вибір теми нашого дослідження: «Наступність реалізації ігрових форм у роботі в умовах ЗДО».

Мета дослідження: теоретично обґрунтувати та практично вивчити педагогічні умови забезпечення наступності реалізації ігрових форм у роботі з дошкільниками в умовах ЗДО.

Завдання дослідження:

характеризувати основні поняття, що впливають з теми магістерської роботи.

теоретично обґрунтувати та вивчити проблему організації освітньої діяльності дошкільників.

визначити і охарактеризувати педагогічні умови забезпечення наступності ігрових форм у роботі з дошкільниками в умовах ЗДО.

розробити та реалізувати програму констатувального етапу з вивчення педагогічних умов забезпечення наступності ігрових форм у роботі з дошкільниками в умовах ЗДО.

розробити систему роботи із забезпечення наступності ігрових форм у роботі з дошкільниками в умовах закладу дошкільної освіти.

Об'єкт дослідження – організація освітньої діяльності дошкільників в умовах ЗДО.

Предмет дослідження – забезпечення наступності ігрових форм у роботі з дошкільниками в умовах ЗДО.

Методики дослідження. У роботі використано такі методи дослідження: теоретичні (вивчення, аналіз, узагальнення наукових здобутків, аналіз та синтез результатів педагогічного експерименту), емпіричні опитування (анкетування), колективні та індивідуальні бесіди, педагогічний експеримент (констатувальний етап)) та методи математичної статистики та обробки емпіричних методів дослідження (табличні, середнє арифметичне).

Наукова новизна і теоретичне значення роботи полягає у теоретичному обґрунтуванні проблеми організації освітньої діяльності дошкільників в умовах ЗДО та вивченні педагогічних умов забезпечення наступності ігрових форм у роботі з дошкільниками в умовах закладу дошкільної освіти.

Практичне значення роботи полягає у розробці програми та методики вивчення педагогічних умов забезпечення наступності ігрових форм у роботі з дошкільниками в умовах ЗДО.

Апробація результатів магістерської роботи. Впровадження результатів дослідження здійснили в межах участі у Всеукраїнській науково-практичній Інтернет-конференції студентів, магістрів та молодих науковці «Сучасне дошкілля: актуальні проблеми, досвід, перспективи розвитку» (2023) та Регіональній науково-практичній Інтернет-конференції, студентів, молодих науковців, педагогів-практиків «Сучасне дошкілля: актуальні проблеми, педагогічні пошуки, здобутки» (2023).

Публікації. Матеріали магістерського дослідження відображено у двох статтях: *«Наступність реалізації ігрових форм у роботі з дошкільниками в умовах ЗДО»*, *«Методики вивчення стану забезпеченості наступності ігрових форм у роботі з дошкільниками в умовах ЗДО»*.

Структура кваліфікаційної роботи складається з вступу, двох розділів з параграфами, висновки до розділів, загальні висновки, списки використаних джерел, додатки. Загальний обсяг роботи складає 67 сторінок, з них основного тексту 60 сторінок.

РОЗДІЛ І. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ВИВЧЕННЯ ПРОБЛЕМИ ОРГАНІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОЇ ДІЯЛЬНОСТІ З ДОШКІЛЬНИКАМИ В УМОВАХ ЗДО.

Характеристика категоріально-понятійного апарату з проблеми організації освітньої діяльності дітей дошкільного віку в умовах ЗДО

На основі аналізу психолого-педагогічної літератури з проблеми дослідження нами окреслені опорні поняття, які склали його змістову основу. Такими опорними поняттями визначено: «освітня процес», «освітній діяльність», «ігрова діяльність», «ігрові форми навчальної діяльності», «наступність», «наступність ігрових форм освітньої діяльності». Задля аналізу цих понять ми спиралися на супідрядність.

Термін «освітній процес – система науково-методичних і педагогічних заходів, спрямованих на розвиток особистості шляхом формування та застосування її компетентностей» [12].

В українському педагогічному словнику Гончаренка зазначене поняття «навчальний процес». Подане словосполучення є синонімом до терміну «освітній процес». «Навчальний процес – система організації навчально-виховної діяльності, в основі якої – органічна єдність і взаємозв'язок викладання й учіння; спрямована на досягнення цілей навчання й виховання

«Освітня діяльність – діяльність суб'єкта освітньої діяльності, спрямована на організацію забезпечення та реалізацію освітнього процесу у формальній та/або неформальній освіті» [12]. Визначення даного поняття було взято спираючись на Закон України «Про освіту». Поняття «освітня діяльність» часто розуміють не зовсім правильно. Дехто під «освітньою діяльністю» розуміє «освітній процес». Ці терміни мають різні визначення, але вони є взаємопов'язані між собою.

Освітня діяльність в закладі дошкільної освіти не може здійснюватися без розробленого вихователем та попередньо затвердженого плану роботи на навчальний рік, а також на літній період.

О. Чепка у своїй роботі «Наступність ігрових форм навчальної діяльності в умовах навчально-виховного комплексу «Школа – дошкільний заклад» зазначила, що «навчальна діяльність – це процес організації педагогом пізнавальної активності дітей з метою засвоєння останніми відповідної суми знань, умінь, навичок, а також способів діяльності» [36, с.10].

Отже, освітня діяльність – це діяльність закладу дошкільної освіти, яка спрямована на організацію, забезпечення та реалізацію освітнього процесу, задля успішного всебічного розвитку дитини дошкільного віку без стресу та шкоди її здоров'ю.

Поняття «гра» мають схожу сутність. Термін «гра» визнаний родовим поняттям до словосполучення «ігрова діяльність».

На визначення поняття «гра» ми спиралися на Базовий компонент дошкільної освіти. Цей документ трактує «гру», як «провідний вид діяльності дитини до шести (семи) років, який характеризується емоційно насиченою, спонтанною активністю дитини, фантазуванням, неординарністю мислення, швидким переключенням уваги, зміною дій, які у скороченій узагальненій формі відображають знання дитини про світ та супроводжуються мовленням (внутрішнім та зовнішнім)» [2]. Гра відіграє важливу роль у житті дитини, вона розвиває психічні процеси (мислення, уява, увага, пам'ять, мова), особистісні якості (витримка, рішучість, терпіння, комунікабельність і т.д.), а також активність та самоконтроль.

Також визначення поняття «гра» ми знайшли в українському педагогічному словнику С. Гончаренка. «Гра – форма вільного самовияву людини, яка передбачає реальну відкритість світові можливого й розгортається або у вигляді змагання, або у вигляді зображення (виконання, репрезентації) якихось ситуацій, смислів, станів» [9, с.73].

Нідерландський вчений Й. Гейзинг у своїй праці зазначав, що «гра є добровільною дією або діяльністю, яка здійснюється в певних фіксованих межах часу і простору відповідно до добровільно прийнятих, але з обов'язковими правилами, яка має мету і супроводжується відчуттям хвилювання, радості та усвідомленням «інакшості»[40, с.37].

К. Крутій зауважила, що «гра – це вільна самостійна ініційована діяльність дитини» [20].

Ігрова діяльність виступає не тільки як розвага для дітей, а й навчання. Завдяки грі відбувається позитивний вплив на всебічний розвиток дитини дошкільного віку, а на її когнітивну, емоційну, соціальну та фізичну сферу розвитку. Під час ігрової діяльності у дітей формується навичка зосереджуватися, відбувається розвиток уваги та виявляється зацікавленість у певній діяльності. Використовуючи гру діти дошкільного віку захоплюються нею, не помічаючи, що навчаються.

Ігрові форми освітньої діяльності – це засіб організації освітньої діяльності з використанням великої кількості ігрових методів. Навчаючи чи виховуючи дітей старшого дошкільного віку або молодшого шкільного з дидактичним іграми, педагоги повинні пам'ятати про поставлені завдання.

Наступним поняттям, яке ми використовуємо є «*наступність*». Дане поняття вивчалось науковцями і педагогами різних епох, починаючи з Я. Коменського і закінчуючи сучасними дослідниками А. Богуш, Т. Піроженко, С. Матвієнко [5; 18; 23; 29].

Поняття наступності зазначено в українському педагогічному словнику С. Гончаренка. «*Наступність в навчанні* – послідовність і системність у розміщенні навчального матеріалу, зв'язок і узгодженість ступенів і етапів навчально-виховного процесу. Здійснюється при переході від одного уроку до наступного (тобто в системі уроків) від одного року навчання до наступного» , с.227].

І. Ігнатенко визначила поняття «*наступності*» як загально-дидактичну закономірність, яка виявляється в єдності навчально-виховного процесу.

Наступність – це не тільки додержання логіки навчального процесу, а таке використання знань, умінь і навичок учнів, за якого створювалися б нові зв'язки, з урахуванням якісних змін, які відбуваються в особистості учня [14].

О. Савченко зазначила, що «наступність є одним із принципів освіти, який передбачає зв'язок та узгодженість мети, змісту, організаційно-методичного забезпечення етапів освіти, які межують один з одним (дошкільня – початкова – основна школа) [32].

С. Матвієнко у своєму навчальному посібнику визначила дане поняття так «наступність – взаємозв'язок різних етапів розвитку, сутність якого полягає у відновленні та збереженні на новому етапі елементів і характеристик попередніх. Наступність забезпечує взаємозв'язок елементів минулого, теперішнього і майбутнього, при цьому новий етап є результатом попереднього та фундаментом для наступного» [23, с.130].

Наступність освітньої діяльності в умовах дошкільньої та шкільної освіти характеризується:

лагодженою роботою педагогів, спрямованою на формування знань, умінь та навичок старших дошкільників і першокласників на основі зв'язку та узгодження змісту, форм, методів та засобів навчання в умовах цих двох ланок освіти.

заємозв'язком провідних видів діяльності дітей старшого дошкільного та молодшого шкільного віку, спрямованих на їх пізнавальний розвиток [36].

Отже, розглянувши поняття «наступності», можна сказати, що завдяки неперервній освіті дитина може спокійно навчатися, переходити на іншу сходинку у навчанні поетапно, без шкоди для її психофізіологічного здоров'я. Наступність в освіті повинна зберегти основні види діяльності дошкільнят, а саме: ігри, пізнавальну та рухову активність, навички художньої діяльності та спілкування.

Сутність поняття наступності в реалізації ігрових форм у роботі з дітьми дошкільного віку в дошкільних навчальних закладах можна дослідити лише на

основі вивчення освітньої діяльності в дошкільних та початкових шкільних навчальних закладах.

Наступність ігрових форм освітньої діяльності – це взаємозв'язок та узгодженість способів взаємопереходу ігрової і навчальної діяльності, при яких знання, уміння й навички формуються у визначеному порядку: коли кожен наступний елемент навчального матеріалу, опираючись на попередній, взаємопов'язується з ним і готує до засвоєння нового[36, с.11].

Таким чином, ми визначили й охарактеризували поняття, які окреслювались при аналізі досліджуваної проблеми організації освітньої діяльності дітей дошкільного віку в умовах ЗДО, наступності застосування ігрових форм у цьому процесі. Такими поняттями визначені: «освітня діяльність», «ігрова діяльність», «наступність», «ігрові форми освітньої діяльності» та «наступність ігрових форм навчальної діяльності».

Роль ігрових форм у роботі з дошкільниками в умовах ЗДО.

Дошкільний вік – найцікавіший етап життя, адже дитина пізнає навколишнє середовище, людей та кожного дня дізнається щось нове. Дитинство, яке має бути безтурботним та грайливим, а не періодом підготовки до школи та дорослого життя загалом. Дошкільний вік – це вік гри і вона є провідною діяльністю в житті дітей.

Однією з основних педагогічних ідей, які використовуються у роботі з дітьми дошкільного віку є гра як форма навчання. Її засновником є відомий німецький педагог Ф. Фребель. Він визнав, що гра є провідною діяльністю і являється найефективнішою формою навчання. Гру він називав «вищим ступенем дитячого розвитку».

Відомий український педагог А. Макаренко щодо ігрової діяльності дітей висловився так: «Є ще один важливий метод – гра. Я думаю, що помилково вважати гру однією із занять дитини. У дитячому віці гра – це

норма, і дитина повинна гратися завжди, навіть тоді, коли виконує серйозну справу...» [22].

Проаналізувавши психолого-педагогічну літературу, можна сказати, що проблему ігрової діяльності досліджували педагоги та психологи минулого (Д. Ельконін, Ф. Фребель та ін.) та сучасності (Л. Артемова, Т. Піроженко, Н. Пихтіна, К. Щербакова, А. Богуш та ін.).

Д. Ельконін, Т. Піроженко, Н. Пихтіна та інші науковці приділяли увагу вивченню гри у дітей, її особливості у розвитку та зазначали, що гра є провідною діяльністю дошкільнят [28; 30; 39]. Ігрова діяльність як засіб розвитку комунікації дошкільнят та розвитку моральних стосунків розглядали у своїх роботах К. Щербакова, Л. Артемова тощо [1; 38]. Роль гри в освітній діяльності досліджували науковці О. Савченко та А. Богуш [5; 32]. Вчені вважають, що гра є необхідною діяльністю у дитинстві, яка допоможе відкритися дитині, навчити її, розкрити таланти тощо.

Вчені Т. Піроженко та К. Карасьова у своїй праці «Ігровий простір дитини» зауважили, що відбувається знецінення ролі гри, відбувається заміна ігрової діяльності іншими заняттями (логіка, іноземні мови та ін.) та як результат – порушення розвитку самодіяльної активності дошкільників під час спілкування з однолітками [17, с.101].

Ми узагальнили проаналізовані Т. Піроженко та К. Карасьовою у роботі «Ігровий простір дитини» роль гри у розвитку дитини старшого дошкільного віку. Узагальнено вони подані в додатках (дод. А).

Отже, ігрова діяльність у дошкільному віці має сильний вплив на всебічний розвиток дитини. На кожному віковому проміжку гра має свої особливості, мету і форму, які безпосередньо впливають на розвиток особистості. Граючись діти пізнають навколишнє середовище та оточуючих їх людей.

Існує багато різних класифікацій ігор, авторами їх є К. Грос, В. Штерн, Ж. Піаже, К. Гарвей, С. Русова, С. Новосьолова та інші. Ми розглянемо дві

упорядковані класи ігор С. Новосьолової та класифікацію, якою користується сучасна педагогіка.

С. Новосьолова виділяє класифікацію ігор, які поділяють на три класи:

- за ініціативою дитини;
- за ініціативою дорослих;
- відображають історію певного народу.

До першої групи ігор входять: експериментування (з тваринами, з іграшками та іншими предметами чи об'єктами); самодіяльні сюжетні ігри (сюжетно-відображувальні, режисерські, театралізовані та сюжетно-рольові). Такі ігри відрізняються від інших ігор тим, що їх придумую дитина, це її власна ініціатива.

Друга група – це ігри за ініціативою дорослих. До них входять: навчальні (сюжетно-дидактичні, дидактичні, рухливі, «ігри з правилами» та дозвіллеві ігри (інтелектуальні, ігри-забави, святково-карнавальні, театральна гра). Вони відрізняються від першої групи тим, що ініціатива тут за дорослими. Але якщо діти добре запам'ятали суть гри, то їх можна використовувати без діяльності педагога.

До третього класу відносять народні ігри, а саме: обрядові, тренінгові, дозвіллеві, хороводи. Розглянувши класифікацію ігор слід зазначити, що С.Л. Новосьолова вважає провідними іграми у дітей дошкільного віку – самодіяльні[13].

Сучасна педагогіка застосовує таку класифікацію ігор, яка записана у таблиці 1.2. [15].

Таблиця 1.2.

Класифікація ігор		
Творчі ігри	Ігри з правилами	Народні ігри
Режисерські	Рухливі (різного типу рухливості;	Забави

Сюжетно-рольові (сімейні, побутові, суспільні)	сюжетні, ігри з предметами; переважанням основного руху: бігу, стрибки тощо; ігри- естафети)	Рухливі
Будівельно- конструкційні	Дидактичні ігри (словесні, з іграшками, настільні)	Обрядові
Ігри на тему літературних творів (драматизації, інсценування)		Дидактичні

Розглянемо коротко про кожну з видів ігор. *Творчі ігри* – це ігри самодіяльності дитини. Вона самостійно придумує мету, зміст і правила гри. В ній діти уявляють певну ситуацію і діють. У таких іграх діти зазвичай зображують стосунки людей, діяльність людини тощо. Тож до цієї групи відносять багато ігрових форм, які зазначені у таблиці 1.2.

Режисерські ігри – це ігри, де дитина є режисером, автором та голосом своїх ляльок. Діти розбирають собі ролі і імпровізуючи граються. Часто діти не мають постійних ролей, адже керуючи сюжетом діти змінюють «актора».

Значна кількість творчих ігор – це саме сюжетно-рольові форма ігрової діяльності дітей. У житті дитини вони з'являються у віці 3-4 років. Граючи в сюжетно-рольові ігри діти дошкільного віку розуміють, що це не справжнє. Вони придумують ролі зображуючи тварин, людей, професії батьків чи інших людей. Далі вони розігрують ситуації, намагаючись наслідувати дорослих чи якихось предметів, а необхідні речі замінює іграшками або будь-якими іншими предметами.

Важливість використання такої ігрової форми полягає в тому, що дитина відкриває себе для інших, вона починає керувати собою, старається побороти

свою слабкість, страх. Застосовуючи сюжетно-рольову гру з'являються умова де можна працювати у формуванні трудових навичках, поведінці, виробляються такі якості, як самостійність, активність, наполегливість та інші, а також формуються психічні процеси. Розвивається комунікативна компетентність у дошкільників, коли діти беруть ініціативу на себе у спілкуванні з однолітками чи дорослими, що сприяє формуванню дружньої, емоційно-позитивної атмосфери у групі. Граючись в сюжетно-рольові ігри дитина вчиться висловлювати думки, ставити запитання тощо.

Будівельно-конструкційні ігри – це діяльність, яка зосереджує увагу дитини на різних видах будівництва, допомагають набути конструкторських навичок і наближають дитину до праці. Діти можуть використовувати будь-які матеріали (конструктор, кубики, пісок, каміння, шишки тощо) головним завданням педагога під час цієї гри допомогти дітям зробити будівлю[28, с.44]. Використовуючи будівельно-конструкційні ігри в дошкільнят відбувається розумовий розвиток (планування, організація будівлі), фізичне виховання (сам процес будівництва, розвиток моторики рук) та формується витривалість, любов до праці.

Ігри-драматизації – це ігри за літературним твором. Перш ніж відтворити текст, діти мають його зрозуміти та відтворити в правильній послідовності. Він вважається схожим з сюжетно-рольовими іграми. Під час таких ігор діти краще засвоюють зміст твору, відбувається розвиток мовлення, пам'яті, уяви тощо.

Не зважаючи на відмінності ігор, всі підвиди творчих ігор мають в собі щось спільне – це самостійний вибір дитиною або за допомогою дорослого теми гри, створення сюжету та інструментів, які необхідні.

Ігри з правилами або ігри за ініціативою дорослих. Т. Дуткевич вважає, що «ігри з правилами на противагу творчим іноді називають закритими, оскільки можливості дошкільника модифікувати такі ігри обмежені. Більшість з цих ігор розробляється дорослими, які організовують відповідну діяльність дітей»[11, с.113]. Діяльність із залученням ігор за ініціативою дорослих,

формує у дітей дошкільного віку: інтерес до виконання завдань різного інтелектуального рівня; увагу, пам'ять, мовлення; витривалість, справедливість та інші моральні якості. А також важливим є те, що такі ігрові форми у роботі з дошкільниками допоможуть їм у майбутньому їхньому навчанні в школі та виховують характер і волю дитини.

Як зазначено у таблиці 1.2. до такої форми ігрової діяльності відносять: рухливі та дидактичні ігри. Розглянемо їх нижче.

Рухливі ігри – це ігри, які допомагають всебічно розвинути дитини. Завдяки іграм з великою активністю у дітей дошкільного віку педагоги допомагають удосконалити фізичне виховання дошкільників, задовольнити їхні потреби у постійному русі. Дослідниця Т. Дуткевич зазначала, що «рухливі ігри справляють розвивальний вплив і на інші сторони психіки й особистості. У їх процесі формуються важливі інтелектуальні якості: спостережливість, уважність, увага, пам'ять» [11, с.114]. Рухливі ігри часто приваблюють дітей, адже під час гри можна знизити стрес, підняти настрій, взагалі класно провести час.

Е. Вільчковський радив класифікувати рухливі ігри на сюжетні ігри та ігрові вправи (несюжетні ігри) [7]. В основу сюжетно рухливих ігор має чітко вироблений сценарій, а ігрові вправи – це завдання. Але краще ці два види поєднувати між собою.

Як зазначає Український педагогічний словник С. Гончаренка, *дидактичні ігри* – ігри для навчання й виховання дошкільників і школярів. Дидактичні ігри розвивають сенсорні (чуттєві) орієнтації дітей (на форму, розміри, колір, розташування предметів у просторі тощо), спостережливість, увагу, пам'ять, мислення, мову, вміння рахувати. Вони мають також важливе значення для морального виховання, сприяючи розвиткові цілеспрямованості, витримки, самостійності, виробляють вміння діяти згідно з певними нормами , с.89].

Науковці зазначають, що дидактична гра є для дітей четвертого та п'ятого року життя. Метою кожної дидактичної гри є пізнавальний (те, чому

ми повинні навчити дитину) та виховний (соціально-комунікативні навички, які ми маємо виховати в дитині, а саме: способи співробітництва, форми спілкування) аспекти [29]. Вона є важливою в освітній діяльності як і закладу дошкільної освіти так і початкової школи. Адже завдяки ній дитина може плавно переходити на освітню діяльність. Дидактичну гру використовують у старшому дошкільному віці, коли діти вже мають певну базу знань і умінь. І вона залишається і в початкових класах. Для педагогів мета дидактичної гри – це насамперед, навчання, а для дітей – ігрова.

Дидактичні ігри мають стійку структуру, яка відрізняє їх від інших ігор. Основними компонентами є: дидактичні та ігрові завдання; ігрові дії; правила гри; результат [39].

Важливою умовою використання цієї ігрової форми є правила. Педагог повинен створити або знайти готові правила, які знадобляться у грі. А також невід'ємним елементом у таких іграх є дидактичний матеріал, який допомагає досягнути мети кожної дидактичної гри.

Народні ігри – це ігри, які до нас дійшли з давнини, від наших бабусь. І вони є невід'ємною частинкою української душі. Завдяки ним відбувається фізичне, художнє і національне виховання дитини дошкільного віку. До народних ігор відносять: забави, обрядові, гра з народною іграшкою і т.д.

Народні ігри можуть проводитися і на подвір'ї, в кімнаті і т.д. Також головною метою таких ігор є навчальний зміст. Адже виховати дитину, не знаючи своїх традицій є неправильним. Незважаючи на вік, дитина має знати своїх предків, їхні ігри, пісні тощо.

Таким чином, ми визначили і проаналізували види ігор, які використовуються в закладі дошкільної освіти та позитивно впливають на виховання й розвиток дитини. У залежності від мети та форми проведення ігрової діяльності у ЗДО, у дітей відбувається розвиток розумової, фізичної, емоційної соціальної сфери. Можна сказати, що в дидактичних іграх є частинка творчих, а творчих – дидактична.

Використовувати ігрові форми у роботі з дошкільниками є складним процесом, але дієвим. Оскільки для дітей провідною діяльністю є гра і завдяки їй дитина отримує досвід, знання і уміння, а головне без стресу та збитку для власного здоров'я. Але застосовуючи ігрові форми важливо не забувати враховувати вікові та індивідуальні особливості дітей, наявність наочного матеріалу, а також створення середовища.

Обґрунтування педагогічних умов забезпечення наступності ігрових форм у роботі з дошкільниками в умовах освітнього закладу.

Обґрунтування педагогічних умов забезпечення наступності ігрових форм у роботі з дошкільниками в умовах освітнього закладу має велике значення для успішного педагогічного процесу. Ми визначили такі педагогічні умови, які необхідні для забезпечення наступності ігрових форм у роботі з дошкільниками в умовах ЗДО: створення сприятливого психологічного та емоційного середовища для дітей; наявність кваліфікованих педагогів; співпраця між педагогами, батьками та іншими зацікавленими сторонами. Цей пункт присвячений докладному розгляду цих умов і їхньому впливу на розвиток дітей у дошкільному віці.

Першою важливою педагогічною умовою є *створення сприятливого психологічного та емоційного середовища для дітей*. Дошкільний вік - це час інтенсивного психофізичного розвитку, і діти повинні відчувати себе комфортно та безпечно, щоб активно вивчати навколишній світ через гру. Педагоги повинні створити дружлюбну атмосферу, сприяти розвитку емоційної стабільності та соціальної компетентності дітей.

Проблему створення сприятливого середовища для дітей досліджувало чимало науковців таких, як: Я. Коменський, Т. Піроженко, Н. Гавриш, К. Крутій та інші [6; 21; 31].

У роботі з дошкільниками в освітньому закладі використовуються різноманітні педагогічні методи та прийоми, спрямовані на розвиток дітей та забезпечення наступності ігрових форм навчання. Ці методи та прийоми базуються на психологічних та педагогічних принципах, специфічних для роботи з дітьми дошкільного віку.

Специфіка роботи з дошкільниками полягає у тому, що вони навчаються головним чином через гру та активну діяльність. Навчальні програми для дошкільників спрямовані на створення сприятливого середовища для ігрового навчання та розвитку. Основними принципами таких програм є індивідуалізація, врахування інтересів дітей, підтримка креативності та самостійності.

Один із основних педагогічних методів у роботі з дошкільниками - це ігровий метод. Гра для дітей є природнім способом вивчення навколишнього світу та засвоєння нових знань і навичок. Використання ігрового методу передбачає створення ситуацій, де діти можуть вільно експериментувати, розвивати свою уяву, спостерігати та взаємодіяти. Рольові ігри, конструктори, театралізовані вистави - це лише декілька прикладів ігрових методів, які стимулюють розвиток дошкільників.

Ігрові форми впливають на розвиток дітей дошкільного віку в різних аспектах, включаючи когнітивний, соціальний, емоційний та фізичний розвиток. Гра - це не лише розвага для дітей, але і потужний інструмент педагогіки, який сприяє їхньому повноцінному і гармонійному росту. У цьому тексті розглянемо роль ігрових форм у розвитку кожного з цих аспектів.

Ігри сприяють розвитку когнітивних функцій дітей дошкільного віку, таких як мислення, уява, пам'ять та концентрація. У процесі гри діти розвивають свої креативні та аналітичні здібності. Наприклад, конструктори, головоломки та логічні ігри сприяють розвитку просторового мислення і логіки. Граючи в рольові ігри, діти уявляють ситуації, розвивають уяву та абстрактне мислення.

Ігри також сприяють розвитку мови та мовленнєвих навичок. Під час гри діти спілкуються, висловлюють свої думки, розповідають історії, домовляються про правила гри. Це сприяє розвитку словникового запасу, граматичних навичок і комунікативної компетенції.

Гра є важливим інструментом для соціального розвитку дітей. Під час ігор вони вчаться співпрацювати з іншими дітьми, ділитися, вирішувати конфлікти та дотримуватися правил. Рольові ігри, де діти втілюють різні ролі, допомагають розвивати емпатію та розуміння інших людей.

Гра в групі також сприяє формуванню соціальних навичок. Діти навчаються взаємодіяти з різними особами, розуміють соціальні ролі і правила поведінки в групі. Це допомагає їм адаптуватися до соціальних ситуацій та будувати стосунки з однолітками.

Гра є важливим каналом вираження емоцій для дітей. Під час гри вони можуть виразити свої почуття, вивчити, як керувати ними і взаємодіяти з іншими дітьми, які також мають свої емоції. Гра допомагає дітям розуміти і контролювати свої емоції.

Ігри також сприяють розвитку позитивного ставлення до навчання та досягнень. Діти отримують позитивні емоції від успіхів у грі, що підштовхує їх до активного вивчення і досягнень у навчанні.

Гра сприяє розвитку фізичних навичок і здоров'я дітей. Рухливі ігри допомагають розвивати координацію рухів, силу та витривалість. Діти, які активно граються, зазвичай мають кращий фізичний стан.

Ігри на свіжому повітрі сприяють фізичному розвитку та здоров'ю дітей. Вони сприяють підтримці нормальної маси тіла та розвитку здорового способу життя.

Вікова специфіка дошкільників є важливим аспектом, який впливає на вибір ігрових форм роботи з ними в освітньому закладі. Діти дошкільного віку перебувають на етапі інтенсивного фізичного, когнітивного та емоційного розвитку, і ці особливості потребують особливого підходу у виборі та організації ігрових форм [25].

По-перше, важливо враховувати фізичні особливості дошкільників. У цьому віці діти розвивають свою моторику та фізичні навички. Тому ігрові форми повинні сприяти руховій активності та розвитку моторики. Заняття з рухливими іграми, спортивні елементи, танці та фізичні вправи допомагають дітям розвивати своє тіло, підвищувати координацію рухів та підтримувати здоров'я.

По-друге, вікові особливості впливають на когнітивний розвиток дітей. Дошкільники активно вивчають світ навколо себе, але їхні когнітивні можливості обмежені. Тому ігрові форми повинні бути спрямовані на розвиток логічного мислення, уваги та спостережливості. Граючи в конструктори, лабіринти, головоломки або рольові ігри, діти розвивають свої когнітивні навички, вчаться аналізувати та розв'язувати завдання.

По-третє, емоційний розвиток є важливою складовою вікової специфіки дошкільників. Діти цього віку можуть мати інтенсивні емоції і важко впоратися з ними. Ігрові форми можуть служити засобом вираження емоцій та вчити дітей розуміти свої почуття. Рольові ігри, драматизація, ігри з м'якими іграшками допомагають дітям розвивати емоційну інтелігенцію та навички соціального спілкування.

По-четверте, соціальний розвиток є ще однією важливою аспектом вікової специфіки. Дошкільники починають встановлювати відносини з однолітками та дорослими. Ігрові форми повинні сприяти розвитку соціальних навичок, таких як спілкування, співпраця, взаємодія та розв'язання конфліктів. Гра в командних іграх, рольові ігри, ділові ігри допомагають дітям навчатися співпрацювати та вирішувати проблеми в групі [10].

По-п'яте, важливо враховувати індивідуальні різниці між дітьми. Кожна дитина розвивається власним темпом і має свої особливості. Тому ігрові форми повинні бути гнучкими та адаптованими до потреб кожної дитини. Вчителі та вихователі повинні створювати індивідуальні завдання та підходи до кожного дошкільника, враховуючи його рівень розвитку та інтереси.

Другою важливою умовою є *співпраця між педагогами, батьками та іншими зацікавленими сторонами*. Розвиток дитини - це складний процес, який вимагає об'єднання зусиль всіх, хто її оточує. Педагоги повинні співпрацювати з батьками, ділитися інформацією про прогрес дитини та враховувати їхні побажання та відгуки.

Співпрацю між суб'єктами освітнього процесу досліджувало чимало педагогів. У своїх працях такі вчені, як: В. Сухомлинський, Т. Кравчинська, Г. Беленька, Т. Галицька та інших досліджували проблему співробітництва між педагогом і сім'ї у розвитку дітей [4; 8; 19; 33].

У дослідженнях таких науковців як В. Оржеховська, В. Кириченко та Г. Ковганич наголошується на важливості двостороннього виховання дітей працівниками ЗДО та в сім'ї. Цей процес спрямований не лише на об'єднання зусиль закладу освіти і сім'ї у вихованні дітей, а також взаємодію у системі стосунків між батьками і педагогами [26].

Залучення батьків до процесу навчання та виховання є однією з ключових педагогічних умов для забезпечення наступності ігрових форм роботи з дошкільниками в умовах дошкільного освітнього закладу (ЗДО). Співпраця з батьками в цьому контексті має велике значення, оскільки вона сприяє створенню сприятливого середовища для розвитку дитини, реалізації ігрових форм та досягненню педагогічних цілей. Давайте розглянемо, чому співпраця з батьками є важливою та як вона сприяє наступності у виборі ігрових форм для дошкільників.

По-перше, батьки є найближчими і найважливішими людьми для дитини. Вони знають своїх дітей найкраще і можуть надати важливу інформацію вихователям та педагогам про індивідуальні особливості та потреби своєї дитини. Ця інформація допомагає адаптувати ігрові форми та програми навчання до конкретних потреб кожної дитини, забезпечуючи їхній оптимальний розвиток.

По-друге, співпраця з батьками сприяє створенню сприятливого педагогічного середовища. Коли батьки активно включаються у життя ЗДО і

співпрацюють з вихователями та педагогами, це створює атмосферу взаєморозуміння та довіри. Діти відчувають підтримку своїх батьків у навчанні та розвитку, що позитивно впливає на їхню мотивацію та психологічний стан.

По-третє, батьки можуть бути активними учасниками ігрового процесу. Вони можуть брати участь у спільних іграх та заходах в ЗДО, сприяючи розвитку соціальних навичок дітей та роблячи ігровий процес більш цікавим та насиченим. Також батьки можуть використовувати ігрові методики та завдання вдома, підтримуючи та посилюючи навчальний процес.

По-четверте, співпраця з батьками дозволяє виявити та розвивати таланти та інтереси дітей. Батьки можуть вказувати на те, в яких сферах дитина проявляє особливі здібності або інтереси, і спільно з вихователями розвивати ці здібності через ігрові форми навчання. Це сприяє більш глибокому розвитку дитини та формуванню її індивідуальності.

Залучення батьків до процесу навчання та виховання дітей в ЗДО також сприяє створенню єдиної педагогічної стратегії. Вчителі, вихователі та батьки можуть обмінюватися досвідом та ідеями, обговорювати питання та цілі навчання, що робить процес більш ефективним та системним.

Третьою важливою умовою є наявність кваліфікованих педагогів. Вчителі повинні мати глибокі знання про психологію та особливості розвитку дошкільників, а також навички роботи з ігровими методами навчання. Вони повинні постійно вдосконалювати свої професійні навички та бути відкритими до нововведень у галузі дошкільної освіти.

Про необхідність наявності кваліфікованих педагогів у закладі дошкільників освіти та їх підвищення педагогічної майстерності зазначено у працях таких педагогів: М. Шопіна, О. Безсонова, В. Базелюк, Т. Перепелюк та інші [3; 5; 27; 37].

Один із найважливіших ресурсів для роботи з дошкільниками - це кваліфіковані вихователі та педагоги. Їхні знання та педагогічні навички є основою успішного застосування ігрових форм у навчанні та вихованні. Вони

розуміють вікові особливості дітей та вміють створювати стимулююче середовище для їхнього розвитку [35].

Матеріали для ігрової діяльності є невід'ємною частиною ресурсів у дошкільному освітньому закладі. До них входять різні іграшки, конструктори, пазли, малюнки, кольоровий папір, фарби, пластилін та інші матеріали для творчості. Ці ресурси сприяють розвитку дитячої уяви, творчих здібностей та моторики [23].

Професійна підготовка педагогів грає важливу роль у забезпеченні наступності у роботі з ігровими формами в дошкільних освітніх закладах (ЗДО). Якщо педагоги мають відповідну кваліфікацію та навички, це сприяє більш успішному використанню ігрових методик та форм навчання. Давайте розглянемо, як підготовка педагогів впливає на їхню здатність забезпечити наступність у роботі з ігровими формами за допомогою таблиці 1.3.:

Таблиця 1.3

Вплив професійної підготовки педагогів на наступність у роботі з ігровими формами в дошкільних освітніх закладах

Аспекти професійної підготовки педагогів	Вплив на наступність у роботі з ігровими формами
Знання основ педагогіки та психології	Знання педагогічних і психологічних принципів розвитку дітей допомагає педагогам краще розуміти потреби та можливості дітей різного віку і відповідно вибирати ігрові форми та методики, що сприяють їхньому розвитку.

<p>Вміння працювати з різними віковими групами дітей</p>	<p>Професійна підготовка, яка включає в себе навички роботи з різними віковими групами дітей, допомагає педагогам адаптувати ігрові форми та завдання до конкретних вікових потреб та інтересів дітей.</p>
<p>Володіння ігровими методиками та формами</p>	<p>Наявність знань та вмінь у галузі ігрових методик дозволяє педагогам ефективно впроваджувати ігрові форми навчання та виховання. Вони можуть розробляти цікаві та розвиваючі ігри для дітей, що сприяє наступності в навчанні.</p>
<p>Навички спостереження та аналізу роботи з дітьми</p>	<p>Вміння спостерігати за дітьми, аналізувати їхні досягнення та потреби допомагає педагогам коригувати свою роботу та вдосконалювати ігрові форми на основі отриманих результатів.</p>
<p>Спроможність створювати стимулююче навчальне середовище</p>	<p>Підготовка педагогів до роботи в ЗДО включає в себе розуміння та навички створення стимулюючого навчального середовища, в якому діти мають можливість вільно розвиватися та вчитися через ігри.</p>
<p>Співпраця та обмін досвідом</p>	<p>Професійна спільнота педагогів може сприяти обміну досвідом та впровадженню нових ігрових підходів. Спільна робота та обговорення педагогічної практики з іншими колегами допомагає вдосконалювати методи та форми навчання.</p>

Зазначені аспекти професійної підготовки педагогів грають важливу роль у забезпеченні наступності ігрових форм у роботі з дошкільниками в умовах ЗДО. Вони сприяють більш успішному впровадженню ігрових методик та форм навчання, роблять навчання більш індивідуалізованим та ефективним, а також сприяють постійному вдосконаленню педагогічної практики.

Оцінка та рефлексія є невід'ємними елементами педагогічної діяльності у роботі з дошкільниками в умовах дошкільного освітнього закладу (ЗДО). Ці процеси відіграють ключову роль у забезпеченні наступності ігрових форм роботи та сприяють постійному поліпшенню педагогічної практики. Давайте розглянемо, як оцінка та рефлексія сприяють наступності у роботі з дошкільниками.

Оцінка діяльності дітей та ефективності ігрових форм є важливим етапом у роботі з дошкільниками. Вона дозволяє вчителям та вихователям отримувати об'єктивну інформацію про досягнення дітей, їхні здібності та прогрес у різних аспектах розвитку. Оцінка може бути кількісною та якісною, включати в себе спостереження, тестування, портфоліо дітей, та інші методи. Важливо, щоб оцінка була всебічною та об'єктивною, а також орієнтованою на індивідуальні потреби та особливості кожної дитини.

Однак оцінка не повинна бути лише інструментом оцінювання дітей, вона повинна бути також засобом сприяння їхньому розвитку. Педагоги повинні вміти відзначати позитивні досягнення дітей та заохочувати їх до подальших зусиль. Також важливо виявляти області, в яких дитина потребує підтримки та додаткових ресурсів для подальшого розвитку [24].

Педагогічна рефлексія є важливою частиною оцінки та поліпшення роботи з дошкільниками. Цей процес включає в себе аналіз власної діяльності педагога, його рішень та методів роботи. Педагоги рефлексують свої дії, ставлять питання про ефективність ігрових форм, їх відповідність педагогічним цілям та потребам дітей. Цей аналіз допомагає вчителям та вихователям зрозуміти, що працює добре і що потребує вдосконалення.

Педагогічна рефлексія також сприяє розвитку творчості та інновацій в роботі з дошкільниками. Педагоги можуть вносити зміни у свої методи та підходи на основі власного аналізу та рефлексії. Вони можуть експериментувати з новими ігровими формами, адаптуючи їх до конкретних потреб та особливостей дітей [34].

Окрім того, педагогічна рефлексія підтримує співпрацю та обмін досвідом між педагогами. Вчителі та вихователі можуть обговорювати свої власні враження та відгуки в групах або на спеціальних педагогічних засіданнях. Це сприяє взаємному навчанню та вдосконаленню практики.

Таким чином, ігрові форми мають велике значення для розвитку дітей дошкільного віку у всіх аспектах їхнього життя. Когнітивний, соціальний, емоційний та фізичний розвиток дітей неможливо уявити без активного використання ігор у педагогічному процесі. Ці ігри створюють унікальні можливості для навчання та розвитку, завдяки чому діти отримують навички і знання, які стають фундаментом для їхньої подальшої освіти та життя взагалі.

У сфері когнітивного розвитку, ігри сприяють розвитку уяви, креативності, логічного та просторового мислення. Вони сприяють засвоєнню нових знань, формуванню навичок розв'язування проблем та розвитку критичного мислення. Граючи в ігри, діти активно вивчають навколишній світ і набувають необхідних навичок для подальшого успішного навчання.

Соціальний розвиток дітей великою мірою залежить від їхньої взаємодії з однолітками та дорослими. Ігрові форми навчання надають можливість дітям вчитися спілкуватися, ділитися, розв'язувати конфлікти та встановлювати позитивні стосунки з іншими. Ці навички є необхідними для успішного функціонування в суспільстві.

Емоційний розвиток також залежить від ігрових форм. Гра допомагає дітям виразити свої почуття, розвиває емпатію та розуміння емоцій інших. Вона надає можливість дітям керувати своїми емоціями та вчити їх приймати та виражати здорові емоції.

Фізичний розвиток також отримує імпульс завдяки ігровим формам. Граючи в рухливі ігри, діти розвивають свою фізичну силу, витривалість та координацію рухів. Це важливо для підтримки загального фізичного здоров'я та активного способу життя.

ВИСНОВКИ ДО ПЕРШОГО РОЗДІЛУ

Проаналізувавши психолого-педагогічну літературу ми дійшли висновку, що дана проблема виникла через реформації у дошкільній освіті та вимоги сучасності. Наступність реалізації ігрових форм відіграє важливу роль у розвитку та вихованні дітей не тільки дошкільного віку, а й молодшого шкільного.

Вивчаючи проблему наступності реалізації ігрових форм у роботі з дошкільниками в умовах закладу дошкільної освіти, ми охарактеризували поняття, що розкривають зміст даної магістерської роботи («освітня діяльність», «ігрова діяльність», «наступність», «ігрові форми освітньої діяльності», «наступність ігрових форм навчальної діяльності»).

Наступність реалізації ігрових форм у роботі з дошкільниками в умовах ЗДО – це взаємозв'язок між переходами (ігрової та освітньої діяльності), при яких у дітей дошкільного віку послідовно формуються інтелектуальні, мовленнєві, фізичні, емоційні та інші сфери розвитку. Спираючись на попередні знання, уміння та навички відбуваються засвоєння нових.

Ми з'ясували, що ігрова діяльність є невід'ємною частиною та провідною діяльністю дитини дошкільного віку. Тому нами було розглянуто особливості розвитку дитини старшого дошкільного віку у грі; вплив ігрової діяльності на дошкільнят та класифікацію ігор.

Визначено, що ігрові форми у роботі з дошкільниками відіграють важливу роль у всебічному розвитку дитини дошкільного віку. Але слід пам'ятати, що ігрова діяльність повинна бути продумана (тема, завдання, час і т.д.).

Нами окреслені й охарактеризовані педагогічні умови забезпечення наступності ігрових форм у роботі з дошкільниками в умовах закладу дошкільної освіти, а саме:

творення та забезпечення сприятливого середовища для дошкільнят;
професійна компетентність педагогів, що передбачає обізнаність у

педагогіці, психології дитини, фахових методик, наявність відповідних професійних навички, які постійно удосконалюються; півпраця батьків та педагогів у складному педагогічному процесі, де необхідна взаємодопомога вихователів та батьків.

Без вказаних педагогічних умов, неможливо повноцінно забезпечити наступність ігрових форм у роботі з дошкільниками в умовах ЗДО.

РОЗДІЛ II. ЕМПІРИЧНІ ВИВЧЕННЯ СТАНУ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАСТУПНОСТІ ІГРОВИХ ФОРМ У РОБОТІ З ДОШКІЛЬНИКАМИ В УМОВАХ ЗДО.

Методика та результати вивчення педагогічних умов оптимізації використання ігрових форм у роботі з дітьми дошкільного віку в освітньому закладі.

Констатувальний етап педагогічного експерименту проходив на базі ЗДО "Соняшник", що є дитячим садком загального типу. Розташований в центральній частині міста, він надає освітні послуги для дітей віком від 2 до 6 років. Територія обслуговування закладу охоплює райони з низькою щільністю населення, включаючи приватний та сімейний сектор.

Освітній заклад «Соняшник» розташований на вулиці Сержа Лифаря, 11Б, м. Київ. Будівля представляє собою одноповерхову конструкцію із зручним доступом та безбар'єрним входом. Територія включає в себе просторий дитячий майданчик з сучасними ігровими конструкціями, що сприяють фізичному розвитку дітей. Крім того, навколо будівлі розташовані квітник і міні-садиба.

Заклад обладнаний сучасними засобами навчання та розвитку, що включають в себе інтерактивні дошки, набори розвиваючих іграшок, комп'ютерний клас для старших дошкільнят. У кожній групі працюють вихователі з високою кваліфікацією, які постійно підвищують свою кваліфікацію на семінарах та тренінгах.

Заклад «Соняшник» відкритий для співпраці з батьками. Щомісячно проводяться зустрічі, присвячені обговоренню питань виховання та навчання дітей. Батькам надаються рекомендації щодо подальшого розвитку та навчання дитини вдома.

У закладі дошкільної освіти «Соняшник» функціонує 4 групи, кожна з яких складається із 20-25 дітей. Таким чином, загальна кількість дітей, які навчаються у закладі, становить приблизно 90-100 осіб.

Вікова структура аудиторії різноманітна. У навчальному закладі приймають дітей віком від 2 до 6 років. Найбільша кількість дітей приходить до садочка віком 3-4 роки, але інші вікові групи також представлені достатньо різноманітно.

Зокрема, в 2-річну вікову групу включено близько 15% від загальної кількості дітей. У групі 4-5 років навчаються приблизно 30% дітей, а найстаршу вікову групу, діти 5-6 років, складають приблизно 20% аудиторії.

Ця різноманітність вікових груп важлива для організації навчально-виховного процесу та реалізації ігрових форм роботи з дітьми. Враховуючи особливості кожного вікового етапу, вихователі забезпечують індивідуальний підхід до кожної дитини, стимулюючи її розвиток та навчання у найбільш оптимальний спосіб.

У закладі дошкільної освіти "Соняшник" приділяється особлива увага наявності та різноманітності ігрових форм, які сприяють розвитку дітей дошкільного віку. Аудиторія оснащена відповідно до вимог сучасних педагогічних стандартів.

Наявність ігрового обладнання та матеріалів для організації ігор в закладі є вкрай задовільною. Кожна група оснащена сучасними ігровими комплексами, які включають в себе конструктори, лялькові театри, головоломки та інші розвиваючі елементи. Крім того, наявність різноманітних іграшок дозволяє дітям обирати ті, які найбільше відповідають їхнім інтересам та потребам.

У навчальному закладі акцентується увага на різноманітних типах ігор, що сприяють всебічному розвитку дітей. Особливу популярність серед дошкільників мають рольові ігри, які дозволяють дітям розкривати свою творчість та емоційну сферу. Конструктивні ігри, також, займають важливе місце, розвиваючи моторику та просторову уяву. Окрім того, важливу роль відіграють ігри-драматизації, які допомагають дітям виражати свої почуття та думки через театралізовані форми.

З метою розвитку творчих здібностей та соціальної взаємодії, надається можливість дітям брати участь у колективних ігрових заходах та фестивалях. Це сприяє формуванню навичок спільної гри та командної роботи.

У рамках дослідження стану забезпечення ігрових форм у роботі з дошкільниками в освітньому закладі «Соняшник» була проведена оцінка наявності ігрового обладнання, іграшок та матеріалів для організації ігор. Результати цього аналізу вказують на високий рівень педагогічної підготовки та дбайливого ставлення до умов для навчання та розвитку дітей.

Освітній заклад «Соняшник» оснащений сучасними ігровими комплексами, конструкторами, пазлами та ляльковими театрами. Кожна група має доступ до різноманітних ігрових матеріалів, що сприяють розвитку креативності та уяви дітей. Наявність різноманітних ігрових засобів створює можливості для різностороннього розвитку кожної дитини, враховуючи її індивідуальні особливості та інтереси.

У закладі широко використовуються різні види ігор, спрямованих на різноплановий розвиток дошкільників. Рольові ігри займають особливе місце у навчальному процесі. Вони дозволяють дітям емпатійно відчувати та розуміти різні життєві ситуації, розвивати комунікативні навички та вміння спілкуватися. Крім того, конструктивні ігри сприяють розвитку моторики та просторового мислення, допомагаючи дітям розуміти принципи побудови та структури об'єктів. Ігри-драматизації розвивають творчість та вміння самовиражатися через вистави та імпровізацію.

Загальна атмосфера підтримки і стимулювання креативності дітей в освітньому закладі сприяє активному використанню ігрових форм у навчальному процесі. Важливим аспектом є також врахування індивідуальних потреб кожної дитини та надання їй можливості вибирати ті ігри, які найбільше відповідають її інтересам.

У результаті емпіричного вивчення стану забезпечення ігрових форм у роботі з дошкільниками в освітньому закладі "Соняшник" виявлено важливий аспект - рівень використання ігрових форм у навчальному процесі. Цей

показник грає значущу роль у формуванні наступності та успішності навчання дітей дошкільного віку. Частота проведення ігрових занять в навчальному закладі виявилася високою. За даними спостережень, більшість груп проводить ігрові заняття не менше трьох разів на тиждень. Це свідчить про те, що вихователі віддають велику увагу організації ігрового процесу та враховують його важливість для повноцінного розвитку дітей.

Включення ігор у планування освітнього процесу також є важливим аспектом. Більшість педагогів відзначають, що вони враховують ігрові форми як необхідний компонент навчально-виховного процесу. Ігри ретельно плануються та вбудовуються в програму, враховуючи особливості кожної вікової групи. Це сприяє ефективній реалізації освітніх завдань та формуванню комплексного розвитку дітей.

Необхідно відзначити, що деякі педагоги висловлюють побажання щодо більш широкого застосування ігрових форм у навчальному процесі. Вони підкреслюють, що ігри сприяють активному вивченню матеріалу та кращому засвоєнню навчальних завдань дітьми. Такі думки підтримують і результати дослідження, які свідчать про високий позитивний вплив ігрових форм на навчальний процес.

Результати емпіричного дослідження стану забезпечення наступності ігрових форм у роботі з дошкільниками в умовах дошкільного навчального закладу «Соняшник» вказують на важливу роль ігрових форм у розвитку та навчанні дітей даного вікового періоду.

У процесі вивчення були здійснені спостереження за поведінкою дітей під час ігор. Виявлено, що переважна більшість дітей виявляють великий інтерес та активну участь під час гри. Вони з великим задоволенням взаємодіють з ігровим обладнанням та матеріалами, проявляючи творчий підхід у їх використанні. Важливим аспектом є те, що більшість дітей виявляють зацікавленість у темах та сюжетах, які обрані для гри, що сприяє їхньому більш глибокому розумінню та засвоєнню навчального матеріалу.

У процесі ігрової діяльності спостерігається важливий аспект - взаємодія та соціалізація дітей. Під час гри вони навчаються спільно працювати, ділитися ролями та вирішувати конфлікти. Це сприяє розвитку комунікативних навичок та формуванню навичок спільної діяльності, що є важливим для подальшого навчання та соціалізації.

Крім того, під час ігор спостерігається розвиток креативності та уяви дітей. Вони вчаться самостійно вирішувати завдання, розробляти сюжети та виражати свої ідеї через ігрову діяльність. Цей аспект має велике значення для загального розвитку особистості та формування творчого підходу до навчання.

Аналізуючи участь педагогічних працівників у роботі з ігровими формами в умовах дошкільного навчального закладу «Соняшник», слід відзначити, що вони відіграють ключову роль у реалізації цього педагогічного підходу. Важливо розглянути аспекти активності вихователів та інших працівників у проведенні ігрових заходів.

Вихователі виявляють великий інтерес та відданість організації ігрового процесу. Вони ретельно підбирають ігрові комплекти, обладнання та матеріали, враховуючи вікові особливості та індивідуальні потреби кожного дошкільника. Важливим аспектом є їхня готовність до креативного підходу у використанні ігор для навчання та розвитку дітей.

Більшість вихователів демонструють високу кваліфікацію та професійну компетентність у реалізації ігрових форм роботи. Вони вміло комунікують з дітьми, створюючи атмосферу взаєморозуміння та довіри. Крім того, вони виявляють гнучкість у виборі методів та прийомів роботи з різними групами дітей.

Надзвичайно важливим є також психологічний аспект роботи вихователів з ігровими формами. Вони дотримуються принципу індивідуального підходу до кожного дошкільника, враховуючи його потреби, інтереси та рівень розвитку. Це сприяє створенню оптимальних умов для навчання та розвитку кожної дитини.

Також слід відзначити, що педагоги намагаються впроваджувати ігрові форми у всі аспекти навчально-виховного процесу. Вони активно використовують ігри як засіб навчання, сприяючи кращому засвоєнню матеріалу та розвитку ключових навичок. Крім того, ігри включаються у планування та організацію різноманітних заходів та подій, що сприяє загальному розвитку дітей.

У процесі вивчення стану забезпечення наступності ігрових форм у роботі з дошкільниками в умовах дошкільного навчального закладу "Соняшник" були виявлені певні проблеми та труднощі, які можуть впливати на ефективність впровадження цього педагогічного підходу.

Однією з основних проблем є нестача ігрового обладнання та матеріалів для проведення ігор. Деякі групи мають обмежений набір іграшок та матеріалів, що може обмежувати можливості педагогів у організації різноманітних ігор та занять. Це вимагає додаткових зусиль зі збору необхідних ресурсів та залучення додаткових фінансових засобів.

Ще однією проблемою є недостатня підготовка вихователів до використання ігрових форм у роботі з дітьми. Деякі педагоги можуть виявляти нестачу практичних навичок у організації та проведенні ігор. Це може бути пов'язано з відсутністю спеціалізованого навчання чи тренінгів у даній галузі.

Крім того, деякі вихователі можуть стикається з труднощами у виборі ігор, які найбільш ефективно враховують особливості розвитку та потреби кожного конкретного дошкільника. Це вимагає додаткового часу та зусиль для адаптації ігор до конкретних умов та можливостей кожної групи.

Також, важливо врахувати питання взаємодії та контролю під час ігор, щоб уникнути конфліктів та забезпечити безпеку дітей. Вихователі повинні бути завжди готові втрутитися у випадку, якщо виникнуть ситуації, що потребують втручання.

У вирішенні цих проблем важливо враховувати специфіку кожного конкретного навчального закладу та його можливостей. Додаткові навчання та підвищення кваліфікації педагогів у галузі використання ігрових форм, а також

пошук та залучення додаткових ресурсів для забезпечення необхідного ігрового обладнання можуть бути важливими кроками у вирішенні цих проблем.

У процесі аналізу та вивчення стану забезпечення наступності ігрових форм у роботі з дошкільниками в умовах дошкільного навчального закладу "Соняшник", було виявлено кілька ключових аспектів, що потребують удосконалення. На основі отриманих результатів рекомендується вжити кілька заходів для поліпшення матеріально-технічного забезпечення та методик використання ігор у навчальному процесі.

По-перше, важливо розглянути питання оновлення ігрового обладнання та матеріалів. Для забезпечення різноманітності та ефективності ігрових форм потрібно регулярно поповнювати асортимент іграшок та матеріалів, враховуючи сучасні тенденції та педагогічні потреби.

Другим важливим кроком є підвищення кваліфікації педагогічних працівників у галузі використання ігрових форм. Організація тренінгів, семінарів та майстер-класів допоможе вчителям отримати нові педагогічні інструменти та підходи, які будуть корисні в роботі з дітьми.

Також важливо акцентувати увагу на індивідуальному підході до кожної дитини. Розробка ігор та завдань повинна враховувати вікові особливості, інтереси та рівень розвитку кожного конкретного дошкільника. Це сприятиме максимальному використанню потенціалу кожної дитини.

Додатково, важливо впроваджувати ігрові форми в різноманітні аспекти навчально-виховного процесу, включаючи планування та організацію різних заходів та подій. Це дозволить інтегрувати ігри в загальний навчальний процес та сприятиме загальному розвитку дітей.

Важливим аспектом є також залучення батьків до педагогічного процесу, зокрема до організації та проведення ігор. Батькам можна надати рекомендації та поради щодо використання ігрових форм вдома, що сприятиме подальшому розвитку дитини.

2.2. Рекомендована система роботи з оптимізації педагогічних умов забезпечення наступності в реалізації ігрових форм взаємодії з дітьми у ЗДО.

За результатами констатувального педагогічного експерименту, нами розроблена рекомендована система роботи з оптимізації педагогічних умов забезпечення наступності в реалізації ігрових форм взаємодії з дітьми у ЗДО.

Мета розробки *рекомендованої системи* роботи - забезпечення наступності та ефективності ігрових форм у роботі з дошкільниками в умовах закладу дошкільної освіти. Це досягатиметься шляхом створення комплексу педагогічних інструментів, які враховуватимуть індивідуальні потреби кожної дитини. Система буде базуватися на результативних педагогічних практиках та сучасних підходах до розвитку дошкільників через гру.

Завданнями розробки рекомендованої системи роботи:

наліз поточного стану: дослідження існуючих методик та підходів до роботи з дошкільниками, що базуються на ігровій діяльності. Визначення їхніх сильних та слабких сторін для подальшого використання у рекомендаційній системі;

розробка критеріїв відбору: встановлення ключових параметрів, які слід враховувати під час рекомендаційного процесу. Це може включати вікові особливості, інтереси, рівень розвитку тощо;

творення педагогічних рекомендацій: розробка практичних порад для педагогів щодо вибору та організації ігрових занять, спрямованих на максимальний розвиток кожної дитини.

Система роботи включала програму *«Розвиток наступності в роботі з дошкільниками через ігрові форми»* і методичні рекомендації для вихователів. Розглянемо ці складові системи детально.

Програма *«Розвиток наступності в роботі з дошкільниками через ігрові форми»* є комплексною системою навчально-виховних заходів, спрямованою на підготовку дошкільників до подальшого навчання у загальноосвітній школі.

Її авторами є експерти в галузі дошкільної педагогіки та психології, спеціалізовані у розробці освітніх програм для дітей дошкільного віку.

Програма ставить перед собою завдання сприяти розвитку моторики та координації рухів у дітей. Вона враховує особливості фізіологічного розвитку дошкільників та надає можливість систематично вдосконалювати навички маніпуляцій та рухову активність.

Важливим завданням програми є створення позитивної мотивації до навчання та розвитку, що дозволить реалізувати такі завдання, як отримання дітьми позитивного досвіду власних досягнень та стимулюють їх активну участь в освітньому процесі.

Першочерговим з переліку завдань є сприяння розвитку когнітивних, мовленнєвих та соціальних компетентностей у дошкільників. Вона спрямована на формування вмінь адаптуватися до навчального процесу та впевнено взаємодіяти з однолітками. Додатковими завданнями є розвиток творчого мислення, уяви та самовираження кожної дитини. Це надасть можливість кожному дошкільнику виявити та реалізувати свій потенціал через ігрові форми навчання.

Крім основних завдань, програма передбачає індивідуалізацію навчання. Це означає, що завдання та методики адаптовані до індивідуальних особливостей кожної дитини, що надає можливість максимально ефективно реалізувати її потенціал.

Програма спрямована на комплексний розвиток пізнавальних, соціальних, моторних та комунікативних навичок дошкільників та наданні дітям можливості розвивати ключові навички та вміння, необхідні для успішного вступу у школу.

У основі програми лежать сучасні теоретичні підходи до розвитку дитини. Вона ґрунтується на принципах розвивального навчання, конструктивізму та диференціації навчання. Враховуючи індивідуальні особливості кожної дитини, програма ставить перед собою завдання створити сприятливі умови для розвитку її потенціалу.

Програма включає в себе низку ігрових форм, спеціально розроблених для дошкільного віку. Ці ігри сприяють розвитку уяви, логічного мислення, творчих здібностей та мовлення дітей. Крім того, вони сприяють формуванню навичок співпраці, комунікації та взаєморозуміння між дітьми.

Важливим елементом програми є стимулювання індивідуальних досягнень кожної дитини. Спеціально розроблені завдання та вправи дозволяють виявити сильні сторони кожного учасника та допомагають розвивати їх.

Оптимізація педагогічних умов для забезпечення наступності ігрових форм у роботі з дошкільниками в умовах закладу дошкільної освіти є важливим завданням, яке сприяє вдосконаленню якості освіти та розвитку малюків. Для досягнення успішних результатів у цьому напрямку, необхідно визначити ключові принципи оптимізації педагогічних умов.

Принцип індивідуалізації підходу до кожного дошкільника полягає в тому, що кожна дитина унікальна, і її потреби та можливості в розвитку можуть значно відрізнятись. Тому педагоги повинні створювати умови, які враховують індивідуальні особливості кожної дитини, дозволяючи їй розвиватися на власному темпі та відповідно до своїх інтересів.

Принцип доступності та різноманітності ігрових форм є важливим, оскільки дошкільники вчаться через гру, тому важливо створити для них можливість брати участь у різних ігрових активностях. Це може включати в себе різні види ігор, які розвивають різні навички та здібності, від логічних ігор до фізичних активностей. Забезпечення різноманітності допомагає кожному дошкільнику знайти те, що найбільше відповідає його потребам та інтересам.

Принцип сприяння активній участі дітей в освітньому процесі. Педагоги повинні створювати умови для того, щоб діти брали активну участь в ігрових активностях, розвивали креативність, критичне мислення та співпрацювали між собою. Активна участь дітей сприяє їхньому зростанню та розвитку навичок самостійності та вирішення проблем.

Принцип постійного моніторингу та аналізу результатів оптимізації.

Педагоги мають вести спостереження за прогресом кожного дошкільника, оцінювати ефективність застосованих методів та вчасно вносити корективи у педагогічну практику. Тільки завдяки аналізу результатів можна забезпечити постійне покращення педагогічних умов та досягнення бажаних педагогічних цілей.

Принцип співпраці між педагогами та батьками. Родинний вплив має велике значення у вихованні та розвитку дітей. Педагоги повинні співпрацювати з батьками, надавати їм рекомендації та підтримку у створенні домашнього оточення, яке сприяє наступності ігрових форм.

Принцип постійної самоосвіти педагогів. Швидко змінюючийся світ вимагає від педагогів постійного вдосконалення своїх знань і навичок. Педагоги повинні бути відкриті до нових методик і підходів, постійно навчатися та вдосконалювати свою педагогічну майстерність.

Ключовим принципом програми є забезпечення позитивної мотивації до навчання. Ігрові форми дозволяють дітям відчувати радість від власних досягнень, що стимулює їх активну участь у навчальному процесі.

Загальна структура програми враховує послідовність розвитку дитини та покликана забезпечити її плавний перехід до шкільного навчання. Кожен етап програми має чітко визначені цілі та завдання, що дозволяють вчителям та батькам контролювати та оцінювати успішність розвитку кожної дитини.

У впровадженні програми важливо керуватися рядом основних принципів та підходів. Це дозволяє максимально ефективно реалізувати поставлені цілі та завдання. Основними рекомендаціями для педагогів є індивідуалізація навчання, розвиток критичного мислення, створення позитивної мотивації до навчання та розвитку, а також використання інтерактивних методів навчання та гри як основних засобів педагогічного впливу.

Індивідуалізація навчання передбачає адаптацію підходів та завдань до конкретних потреб та можливостей кожного дошкільника. Це дозволяє кожній дитині розвиватися у власному темпі та відповідно до її особливостей.

Розвиток критичного мислення є важливим елементом навчання. Педагоги повинні сприяти у формуванні в дітей навичок аналізу, оцінки та самокритики. Це допоможе дітям стати самостійними та компетентними у процесі навчання.

Створення позитивної мотивації до навчання та розвитку важливо для зацікавленості дітей у навчальному процесі. Педагогам слід створювати атмосферу підтримки, похвали та визнання досягнень кожної дитини.

Використання інтерактивних методів навчання та гри сприяє активній участі дітей у навчальному процесі. Це дозволяє закріплювати знання та навички у цікавій та залучаючій формі.

Окрім цього, важливо пам'ятати про постійне професійне самовдосконалення. Педагоги повинні бути в курсі новітніх педагогічних та психологічних підходів у роботі з дошкільниками.

Програма «Розвиток наступності в роботі з дошкільниками через ігрові форми» передбачає комплекс навчально-виховних заходів, спрямованих на підготовку дітей до подальшого навчання у загальноосвітній школі.

У додатках представлені загальна структура занять програми та конкретні етапи, цільові завдання і методику їх досягнення на кожному етапі (дод. Б).

Структурованість занять програми, дозволяє ефективно реалізувати основні цілі та завдання програми.

Матеріально-технічне забезпечення грає ключову роль у успішній реалізації програми. Для ефективного проведення занять та досягнення запланованих цілей необхідно мати в наявності різноманітні матеріали, іграшки, апаратні засоби та інші ресурси. Важливо мати широкий асортимент навчальних іграшок, які відповідають віковим та індивідуальним особливостям дітей. Це можуть бути пазли, ліпка, конструктори, набори для

творчості тощо. Різноманітність іграшок дозволяє дітям виявити свої схильності та інтереси.

Додатково, важливо мати доступ до освітніх ігор, які сприяють розвитку мислення, мовлення та соціальних навичок. Це можуть бути логічні гри, головоломки, ігри на розвиток уваги тощо.

Для візуального навчання та сприяння розвитку творчих здібностей дітей, важливо мати доступ до малюнків, фломастерів, фарб, пензликів та іншого художнього інвентарю. Це дозволяє дітям виражати свою творчість та розвивати моторику.

Апаратні засоби, такі як мультимедійний проектор, комп'ютер, аудіо- та відеоапаратура, можуть бути використані для візуалізації матеріалу та створення цікавих навчальних презентацій. Не менш важливим є наявність аудіо- та відеоматеріалів, які допомагають у розвитку слухового сприймання та розширенні кругозору дітей.

Забезпечення необхідними ресурсами, такими як папір, олівці, фломастери, пластилін та інші робочі матеріали, є важливим компонентом успішної роботи з дітьми.

Один з ключових аспектів реалізації програми є наявність відповідно обладнаних приміщень. Важливо врахувати їх площу, розмір та можливості для організації ігрових та навчальних зон. Наприклад, великі приміщення можуть дозволити створити різноманітні ігрові куточки для дітей з різними інтересами, в той час як обмежені приміщення вимагатимуть оптимізації простору та розміщення основних зон.

Кількість дітей у групі є ще однією важливою характеристикою для реалізації програми. Велика кількість учнів може потребувати більшої кількості ігрових матеріалів та ресурсів, а також розробки більш комплексних організаційних методів для ефективного взаємодії з кожним із них.

Також слід враховувати наявність спеціально підготовлених фахівців. Наявність фахівців з педагогіки, психології чи інших спеціалізованих галузей

може впливати на підхід до реалізації програми та використання специфічних методик.

Ключовим у реалізації розробленої програми оптимізації педагогічних умов забезпечення наступності ігрових форм у роботі з дошкільниками в умовах закладу дошкільної освіти, є розробка методичних рекомендацій для педагогів. Ці рекомендації можуть сприяти педагогам кращому використанні ігрових форм як ефективного засобу для навчання та розвитку дітей. Вони допоможуть створити сприятливу педагогічну атмосферу, в якій кожен дошкільник має можливість максимально розкрити свій потенціал.

Рекомендацій для педагогів щодо оптимізації педагогічних умов забезпечення наступності ігрових форм у роботі з дошкільниками в умовах закладу дошкільної освіти

творення педагогами різноманітних ігрових ситуацій. Діти найкраще навчаються через гру, тому важливо створювати для них різні ігрові ситуації, які розвивають різні аспекти їхнього інтелектуального та соціального розвитку. Це може включати в себе ігри, спрямовані на розвиток логічного мислення, творчості, мовлення, співпраці та інших навичок;

рахування педагогами індивідуальних особливостей кожної дитини, оскільки вони унікальні, і повинні бути готові адаптувати свої методи та підходи до потреб кожного дошкільника. Деякі діти можуть бути більш активними, імати особливі інтереси або потреби. Тому важливо враховувати ці особливості та надавати дітям можливість розвиватися відповідно до їхніх індивідуальних потреб;

використання педагогами різних ігрових матеріалів та ресурсів, що передбачає доступ до різноманітних ігрових матеріалів, які сприяють навчанню та розвитку дітей. Це можуть бути конструктори, пазли, книги, іграшки, а також комп'ютерні програми та інші електронні ресурси. Використання різних засобів допомагає зробити навчання більш цікавим та змістовним.

ланування педагогами ігрових активностей відповідно до вікових та розвиткових особливостей дітей, розуміння ним того, які навички та здібності розвиваються у дошкільників на різних етапах їхнього розвитку. Це допоможе вихователям планувати ігри та активності, які відповідають поточним потребам дітей та сприяють їхньому зростанню та розвитку;

абезпечення педагогами позитивного педагогічного впливу на дітей в процесі ігрової діяльності, створення дружньої та підтримуючої атмосфери, де діти відчують себе комфортно та заохочені до активної участі. Позитивний вплив педагога може мотивувати дітей до навчання та розвитку;

остійне професійне самовдосконалення педагогів у галузі використання ігрових форм. Освіта постійно змінюється, і педагоги повинні бути готові до вдосконалення своїх навичок та знань. Це може включати в себе участь у тренінгах, семінарах, вивчення сучасних методик та підходів до роботи з дітьми.

Щодо матеріально-технічного забезпечення, що зможуть відігравати важливу роль у забезпеченні наступності ігрових форм у роботі з дошкільниками в умовах закладу дошкільної освіти та створювати стимулююче і навчальне середовище для дітей, сприяючи їхньому розвитку та навчанню, доцільними можуть бути такі рекомендації:

1.Різноманітні ігрові матеріали: забезпечення різноманітними ігровими матеріалами, такими як конструктори, ляльки, пазли, графічні матеріали, спорядження для творчої діяльності (фарби, кольоровий папір, глина і т. д.), допомагає створити різноманітні ігрові ситуації та сприяє розвитку різних навичок.

2.Ігрове обладнання: наявність ігрового обладнання, такого як м'які килими, дитячі меблі, столи та стільці або дитячий майданчик, дозволяє дітям вільно рухатися та взаємодіяти з ігровим середовищем. Це сприяє фізичному розвитку та соціальній інтеракції між дітьми.

3.Музичні інструменти: музика має велике значення для розвитку малюків. Забезпечення доступу до музичних інструментів, таких як дитячі музичні іграшки, ксилофони, барабани, допомагає розвивати слух, ритмічні навички та музичну креативність.

4.Літературні ресурси: в наявності мають бути дитячі книги, розповіді, різноманітні тексти для читання та власних творчих оповідань. Це сприяє розвитку мовлення та літературних навичок.

5.Інтерактивні технології: в сучасному світі інтерактивні технології, такі як комп'ютери, планшети та інтерактивні дошки, можуть бути корисними для навчання та розвитку дітей. Важливо обирати відповідні програми та додатки, які підходять для дошкільного віку.

6.Безпека та гігієна: забезпечення безпеки дітей під час гри має велике значення. Наявність м'яких покриттів для підлоги, ігрових місць та іграшок, які відповідають вимогам безпеки, є обов'язковою. Також важливо забезпечити дитячі санвузли та місця для особистої гігієни.

7.Структурований простір: важливо створити структурований ігровий простір, який враховує потреби та можливості дітей. Це може включати в себе ігрові зони, де діти можуть вільно вибирати активності, а також місця для групової роботи та співпраці.

8.Постійне оновлення ресурсів: матеріально-технічне забезпечення повинно підтримуватися та оновлюватися регулярно. Оновлення ігрових матеріалів та обладнання дозволяє відповідати сучасним потребам дітей та педагогічним вимогам.

У розробці методичних рекомендацій ми спиралась на дослідження науковців і практиків:

епка Олена Володимирівна – доцент кафедри спеціальної та інклюзивної освіти, кандидат педагогічних наук.

лія Злотницька – кандидат педагогічних наук.

аталія Захаревич – кандидат педагогічних наук.

офії Русової – український педагог, прозова письменниця,

літературознавиця та громадська діячка, одна з організаторок жіночого руху в Україні.

Іроженко Тамара Олександрівна – завідувач лабораторії психології дошкільника Інституту психології імені Г.С. Костюка НАПН України.

Моніторинг та оцінка ефективності програми «Розвиток наступності в роботі з дошкільниками через ігрові форми» є важливою складовою процесу вдосконалення роботи з дітьми в умовах дошкільного закладу освіти (ЗДО). Для визначення ступеня досягнення цілей програми та покращення наступності в роботі з дошкільниками, можуть використовуватися різні методи та інструменти.

Один із способів оцінки ефективності програми - це систематичний моніторинг процесу та результатів впровадження системи роботи. Він може включати регулярне спостереження за ходом занять, визначення активності та зацікавленості дітей, оцінювання їх здобутків та досягнень у різних аспектах розвитку.

Для вимірювання академічних досягнень можуть використовуватися тестові завдання або інші методики, спрямовані на визначення рівня засвоєння матеріалу. Оцінка здібностей дітей до самостійної роботи, творчого мислення та комунікативних навичок також може бути включена в процедуру оцінки.

Для збирання інформації про ефективність програми, можуть використовуватися спеціальні анкети для педагогів, батьків та самих дітей. Ці анкети допоможуть зрозуміти, як програма впливає на розвиток дітей з точки зору освітнього персоналу, батьків та самих дошкільників.

Крім того, важливо враховувати фідбек від учасників програми. Педагоги, батьки та самі діти можуть надати важливу інформацію щодо того, як можна покращити програму.

Одним із цінних джерел є спеціалізована література щодо розвитку дітей дошкільного віку. Книги, які присвячені психології та педагогіці малечі, нададуть вчителям додаткові інструменти та стратегії для успішного

впровадження програми. Рекомендується обирати літературу, яка враховує сучасні підходи та методики у роботі з дошкільниками.

Додатково, важливим ресурсом є сучасні онлайн-платформи та веб-сайти, які пропонують безліч матеріалів для вчителів та вихователів. Тут можна знайти навчальні ігри, методичні посібники, ідеї для креативних занять та багато іншого. Використання сучасних технологій може зробити навчальний процес більш цікавим та ефективним для дітей.

Також, варто враховувати досвід інших педагогів та спеціалістів у галузі дошкільної освіти. Обмін досвідом та практичними порадами може бути надзвичайно корисним для впровадження програми та вдосконалення методів роботи.

Необхідно також звернути увагу на можливості для професійного розвитку вчителів та вихователів. Семінари, тренінги та конференції, присвячені проблемам дошкільної освіти та розвитку дітей, можуть надати цінні знання та навички.

Таким чином, за результатами констатувального етапу педагогічного експерименту, нами розроблена рекомендована система роботи з оптимізації педагогічних умов забезпечення наступності в реалізації ігрових форм взаємодії з дітьми у ЗДО. Вона включає Програму «Розвиток наступності в роботі з дошкільниками через ігрові форми» та передбачає комплекс навчально-виховних заходів, спрямованих на підготовку дітей до подальшого навчання у загальноосвітній школі. Передбачені загальна структура занять програми, її конкретні етапи, цільові завдання та методику реалізації на кожному етапі.

Для професійного розвитку вихователів, передбачені семінари, тренінги та конференції, присвячені проблемам дошкільної освіти та розвитку дітей, можуть надати цінні знання та навички.

ВИСНОВКИ ДО ДРУГОГО РОЗДІЛУ

З метою практичного вивчення педагогічних умов забезпечення наступності ігрових форм у роботі з дошкільниками в умовах закладу дошкільної освіти, нами розроблені програма і методика вивчення стану означеної проблеми в практиці освітнього закладу «Соняшник».

Для вивчення реалізації у практиці дошкільної освіти окреслених і проаналізованих педагогічних умов оптимізації досліджваної проблеми визначені емпіричні методи, а саме: спостереження, бесіда з педагогами закладу, оцінка та аналіз наявності ігрового обладнання, іграшок та матеріалів для організації ігор.

Внаслідок дослідно-експериментальної роботи встановлено, що ЗДО обладнаний сучасними засобами навчання та розвитку, що включають в себе інтерактивні дошки, набори розвиваючих іграшок, комп'ютерний клас для старших дошкільнят. У кожній групі працюють вихователі з високим рівнем кваліфікації, що постійно підвищують її на семінарах і тренінгах.

Виявлено, що вихователі виявляють великий інтерес до організації ігрового процесу, ретельно підбирають ігрові комплекти, обладнання та матеріали, враховуючи вікові особливості та індивідуальні потреби кожного дошкільника.

Результати спостереження за поведінкою дітей під час ігор продемонстрували, що переважна більшість дітей виявляють великий інтерес та активну участь під час гри. з задоволенням взаємодіють з ігровим обладнанням та матеріалами, проявляючи творчий підхід у їх використанні, виявляють зацікавленість у темах та сюжетах, які обрали для гри. Зафіксовані взаємодія та соціалізація дітей в ігровій діяльності.

Результати аналізу наявності ігрового обладнання, іграшок та матеріалів для організації ігор, вказують на високий рівень педагогічної підготовки та дбайливого ставлення до умов для навчання і розвитку дітей. Зафіксовано

проведення щомісячних зустрічей, присвячених обговоренню питань виховання і навчання дітей. Батькам надаються рекомендації щодо подальшого розвитку та навчання дитини вдома.

Тож проаналізовані у першому розділі педагогічні умови фіксуються у ЗДО, де проводилась дослідницька робота. Проте з метою їх подальшого вдосконалення й оптимізації, нами розроблена рекомендована система роботи. Визначені її стратегічна мета і завдання. Вони націлені на створення відповідних педагогічних інструментів, які враховуватимуть індивідуальні особливості і потреби кожної дитини, використанні практик та сучасних підходів до розвитку дошкільників засобами гри.

Визначені й охарактеризовані ключові принципи оптимізації педагогічних умов забезпечення наступності ігрових форм у роботі з дошкільниками в умовах закладу дошкільної освіти.

Система роботи включала програму «Розвиток наступності в роботі з дошкільниками через ігрові форми» і методичні рекомендації для вихователів.

Програма «Розвиток наступності в роботі з дошкільниками через ігрові форми» передбачає комплекс навчально-виховних заходів, спрямованих на підготовку дітей до подальшого навчання у загальноосвітній школі. Деталізована загальна структура занять програми та конкретні етапи, що відповідають цільовим завданням. Це допомагає розробити методику їх досягнення на кожному етапі.

Розроблені методичні рекомендації педагогам, можуть сприяти кращому використанню ними ігрових форм як ефективного засобу для навчання та розвитку дітей, створювати сприятливу педагогічну атмосферу, в якій кожен дошкільник має можливість максимально розкрити свій потенціал.

ВИСНОВКИ

У магістерському дослідженні було теоретично обґрунтовано та практично перевірено питання наступності ігрових форм у роботі з дітьми дошкільного віку у закладі освіти. Узагальнення результатів теоретичного та емпіричного дослідження зображенні нижче.

За першим завданням.

На основі аналізу психолого-педагогічних джерел уточнено сутність опорних понять дослідження: «освітній процес», «освітня діяльність», «ігрова діяльність», «ігрові форми освітньої діяльності», «наступність», «наступність ігрових форм освітньої діяльності».

Зміст поняття *ігрові форми у роботі з дошкільниками* було визначено як спосіб організації навчальної діяльності із впровадженням ігрових методів.

Поняття *«наступність ігрових форм освітньої діяльності дітей дошкільного віку»* розглядається як взаємозв'язок ігрової та освітньої діяльності, під час цього процесу відбувається формування знань, умінь та навичок у відповідній послідовності, спираючись на вже засвоєний матеріал, що дає змогу розвинути особистість без шкоди для психічного та фізичного здоров'я.

За другим завданням.

Нами обґрунтовано та вивчено проблему організації освітньої діяльності у ЗДО та ролі ігрових форм у роботі з дітьми дошкільного віку.

З'ясовано, що ігрова діяльність є провідною у дошкільному віку. Використання гри в освітній діяльності у закладі дошкільної освіти допомагає педагогам, батькам у розвитку та вихованні дитини. Ігрові форми здійснюють вплив на когнітивну, емоційну, соціальну, фізичну та інші аспекти у формуванні особистості. Про це зазначають багато науковців минулого і сучасності.

Проаналізовані класифікації ігрової діяльності та вплив кожного різновиду гри на розвиток психічних процесів та особистості дитини.

Застосування гри у роботі з дошкільниками є запорукою ефективного, безпечного та цікавого освітнього процесу.

За третім завданням.

Нами було визначено та охарактеризовано педагогічні умови, які сприяють забезпеченості наступності ігрових форм у роботі з дітьми дошкільного віку. До цих умов ми віднесли:

- творення сприятливого середовища у закладі дошкільної освіти;
- наявність кваліфікованих педагогів;
- півпраця між педагогами та батьками.

Використання ігрової діяльності у закладі дошкільної освіти стає ефективним при дотриманні вказаних нами педагогічних умов.

За четвертим завданням.

Практично вивчено забезпечення педагогічних умов оптимізації використання ігрових форм у роботі з дітьми дошкільного віку в закладі дошкільної освіти.

Під час дослідження педагогічних умов зосереджували увагу на:

- цінку наявності ігрового обладнання;
- творення сприятливого середовища;
- рівень використання ігрових форм у освітньому процесі;
- оцінку дошкільнят під час застосування ігор;
- заємодія між дітьми;
- часть педагогів у роботі з ігровими формами, їхня активність.

За результатами проведеного констатувального етапу з вивчення проблеми дослідження можна зробити такі висновки:

Заклад дошкільної освіти «Соняшник» оснащений різними ігровими матеріалами, сучасними ігровими комплексами. Та має високий рівень педагогічної підготовки та до умов для навчання та розвитку дошкільнят.

Педагогічні працівники сприяють створенню сприятливого

середовища для дітей дошкільного віку, враховують їхні вікові та індивідуальні особливості.

ЗДО «Соняшник» виявили високий рівень використання ігрової діяльності у роботі з дітьми. Частота ігрових занять не менше 3-х разів на тиждень.

постереження за поведінкою виявило, що у дошкільнят присутній інтерес та активність під час використання ігрових форм.

а результатами нашого дослідження діти дошкільного віку взаємодіють з іншими дітьми під час гри, діляться ігровим обладнанням, спільно вирішують проблеми тощо.

вихователі виявляють велику зацікавленість та ретельну підготовку до використання ігрових форм у роботі з дошкільниками. Виявляють високу кваліфікацію та професійну компетентність у наступності реалізації ігрових форм освітньої діяльності.

Під час реалізації програми констатувального етапу було виявлені деякі проблеми, які спричинили необхідність у розробці рекомендованої системи роботи із забезпечення наступності ігрових форм у роботі з дошкільниками в умовах ЗДО. До проблем, які виникли ми віднесли: недостатня кількість ігрового обладнання та матеріалів для проведення ігор; недостатня підготовка вихователів до використання ігрових форм у роботі з дітьми; наявність слабкого взаємозв'язку між педагогами і батьків або осіб, що їх замінюють до освітнього процесу.

За п'ятим завданням.

За результатами констатувального етапу експерименту, нами було розроблено рекомендовану систему роботи із оптимізації педагогічних умов забезпечення наступності ігрових форм у роботі з дошкільниками в умовах закладу дошкільної освіти. У ній зазначено мету і завдання, принципи оптимізації педагогічних умов впровадження наступності ігрових форм у роботі з дітьми дошкільного віку. Представлено програму «Розвиток

наступності в роботі з дошкільниками через ігрові форми», розроблені методичні рекомендації для вихователів закладу дошкільної освіти.

Ця програма містить комплекс навчально-виховних заходів, які сприятимуть підготовці дітей до навчання у початковій школі. Розроблена загальна структура занять програми та рекомендації до їх проведення.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

ртемова Л.В. Розвиток теорії і практики дитячої гри. *Сторінки історії. Дошкільне виховання*. 2001. № 7.

а

взсонова О. Сучасний стан професійного розвитку молодих педагогів в ДНЗ. *Молодий вчений*. 2018. 1(53). С. 253-257.

вленька Г. Дошкільний заклад і родина: співпраця заради дитини. *Дошкільне виховання*. 2019. № 2. С. 3–6.

йгуш А. М. Дошкільна і початкова ланки освіти — сходинки наступності. *Педагогічна освіта: теорія і практика. Психологія. Педагогіка*. 2017. №28. С. 23-27.

огуш А., Гавриш Н. Методика ознайомлення дітей з довкіллям у дошкільному навчальному закладі. *Підручник для ВНЗ. Київ: Видавничий Дім «Слово»*, 2010. 408 с.

ольчковський Е. С. Курок О. І. Теорія та методика фізичного виховання дітей дошкільного віку : навч. посіб. *Суми: ВТД «Університетська книга»*, 2008. 428 с.

влицька, Т. В. Взаємодія закладу дошкільної освіти з родиною : Сучасні підходи. *Дошкільний навчальний заклад*. 2018. № 11. С. 11–13.

ончаренко С. У. Український педагогічний словник. Київ : *Либідь*, 1997. 74 с.

онилюк М. А., Найда Р. Г. Наступність у навчанні старших дошкільників і першокласників Нової української школи. *Нова українська школа в дії: актуальні проблеми методик навчання та стратегії розвитку*. *Рівненський ДГУ*. 2021. С. 146–148.

уткевич Т. В. Дитяча психологія. Навч. посіб. Київ: Центр учбової літератури, 2012. 424 с.

я

ра и развитие ребенка в дошкольном возрасте. Ч. 1. Материалы междунаучно-практ. конф. – М.: Прометей, 1995. – 96 с.

н

о

у

гнатенко І. Ю. Наступність у навчально-виховній роботі ІV-V класів школи-інтернату : дис. Канд. Пед. наук. – Кам'янець-Подільський, 1963. 285 с.

арабаєва І. Визначаємо рівень сформованості ігрової компетенції. *Журнал вихователь-методист дошкільного закладу: щоміс. спеціаліз. журн.* 2017. №2. С. 52-58.

арабаєва І. І., Терещенко Л. А. Розвивальне освітнє середовище ЗДО: основні компоненти, етапи формування та критерії його оцінювання

арасьова К., Піроженко Т. Ігровий простір дитини. К. : Шкільний світ,

оменский Я. А. Лабиринт света и рай света. *Избранные педагогические сочинения*: в 2 т. Москва : Педагогика, 1982. Т. 1. С. 120-121.; С. 133-146

равчинська Т. С. Педагогіка партнерства: основні ідеї, принципи та сутність. *Підготовка керівних та педагогічних кадрів до реалізації Концепції Нової української Школи: Зб. Статей Всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конференції, 6 квітня 2017 р.* Харків: Харківська а

рутій К. Л. Освітній простір дошкільного навчального закладу: монографія: у 2 ч. Київ : Освіта, 2009. Ч. 1. 302 с.

рутій К. Л. Проектування освітнього простору дошкільного навчального закладу як умова розвитку здібностей дитини. URL: м

акаренко А. С. Гра : в 7 т. Київ, 1954. Т4. С. 367-368.

атвієнко С. Передшкільна освіта: теорія та практика: навч. посіб. Ніжин: НДУ ім. М. Гоголя, 2023. 183 с.

ікітіна О. О. Формування готовності дитини до навчання математики в школі засобами ігрових технологій. *Актуальні питання освіти і науки.* 2017. С. 112–118.

е

р

е

палько Т. В. Дидактичні ігри на уроках математики у 1 класі: навч.-метод. посіб. Сарни, 2018. 30 с.

ржеховська В. М., Кириченко В. І., Ковганич Г. Г. Взаємодія Навчального закладу і сім'ї: стратегії, технології, моделі. Харків : Точка, 2007. 200 с.

ерепелюк Т. Підвищення професійної майстерності педагогічних працівників навчальних закладів. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Військово-спеціальні науки*, 2016. Вип. 1. С. 30-34. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/VKNU_vsn_2016_1_9.

ихтіна Н. П. Теорія і методика ігрової діяльності дітей : навч. посіб. Ніжин : НДУ ім. М. Гоголя, 2016. 267 с.

іроженко Т. О. Ігрова діяльність дошкільника: молодший дошкільний вік. Київ : Генеза, 2016. 88 с.

іроженко Т. О. Ігрова діяльність дошкільника: старший дошкільний вік : навч.-метод. посіб. Київ. : Генеза, 2014. 95 с.

іроженко Т. Особистість дошкільника: перспективи розвитку. Тернопіль: Мандрівець, 2010. 136 с.

авченко О. Я. Дидактика початкової школи : підручник для студентів педагогічних факультетів. Київ. : Генеза, 1999. 360 с.

ухомлинський В. Ми продовжуємо себе в дітях. Вибрані твори у 5 т. Київ: Рад. Школа, 1997. Т 5. С. 578–584.

епка О. В. До історії питання про становлення та розвиток навчальної діяльності. *Збірник наукових праць Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини*. Київ. : Наук. світ, 2003. С. 220–226.

епка О. В. Ігрові форми навчальної діяльності старших дошкільників та молодших школярів: Навчально-методичний посібник. Київ. : Міленіум,

епка О. В. Наступність ігрових форм навчальної діяльності в умовах навчально-вихованого комплексу «Школа – дошкільний заклад» :

автореф. дис. ... канд. пед. наук : спец. 12.00.08 «Дошкільна педагогіка»
Київ, 2006. 28 с.

опіна М. Психологічні особливості реалізації творчого потенціалу
вихователів ДНЗ в умовах підвищення професійної педагогічної
кваліфікації. Актуальні проблеми психології. Т.12. Психологія творчості.
Вип. 21. С. 321-328.

ербакова К. Рольові ігри з будівельним матеріалом як засіб соціалізації
дітей старшого дошкільного віку. *Вісник Черкаського університету.*
Серія «Педагогічні науки». 2019. №1. С. 244-250.

льконин Д. Б. Психология игры. Москва, 1978. 304 с.

u

i

z

i

n

g

a

J

H

o

m

o

l

u

d

e

n

s

R

e

i

n

h

ДОДАТКИ

Додаток А

Психічні процеси	Характеристика розвитку психічних процесів у структурі гри
Сенсорика	<p>асвоєння сенсорних еталонів (кольорів спектра, форми, величини) у процесі використання різних предметних іграшок (кубики, машинки, ляльковий одяг, посуд, іграшкові меблі різного кольору та величини тощо).</p> <p>озвиток дій сприймання від цілісного сприйняття іграшок до визначення їх функцій та використання в ігровій ситуації.</p> <p>озвиток понять часу та простору в процесі виконання сюжету та відповідних йому ролей і рольових дій.</p> <p>озвиток перцептивних дій від матеріальних практичних через адекватне сприймання їх ігрового застосування до планування ролі у внутрішньому плані.</p>
Пізнавальна сфера	<p>озвиток наочно-образного мислення в процесі засвоєння різнопланових сюжетних ліній у рамках одного сюжету, рольової взаємодії, виокремлення ролей та співвіднесення їх зі зразком.</p> <p>озвиток уміння «оживлювати» предмети, надавати окремим рисам персонажів переважного характеру, складати кілька сюжетних ліній у єдиний сюжет.</p> <p>творення сюжету гри, добір відповідних засобів</p>

	<p>виразності, змісту ігрових дій, іграшок та оцінка виконаної ролі кожним учасником.</p> <p>розвиток відмінностей у спрямованості на рольову поведінку, відповідну до своєї статі, доброзичливого ставлення до дітей своєї та протилежної статі; спостереження за вдалими діями партнерів по грі, аналіз причини успіху і невдачі.</p> <p>використання предметів-замінників, здійснення ігрового заміщення на рівні дій, предметів, подій з використанням ігрового середовища.</p> <p>виявлення елементів творчості, імпровізації, винахідництва, пропонування оригінальних ідей, які покращують гру.</p>
<p>Спілкування з однолітками</p>	<p>панування партнерської взаємодії з однолітками в процесі спільної з ними гри; розвиток уміння свідомо обирати партнерів по грі, спільно з ними відтворювати реальні та уявні (казкові) сюжети.</p> <p>згодження своїх дій з іншими дітьми, врахування інтересів групи.</p> <p>розвиток уміння домовлятися, кооперуватися, узгоджувати дії, у разі потреби поступатися, визнавати помилки, укладати угоди, працювати в команді.</p>
<p>Особистісна сфера</p>	<p>визначення себе як окремої особистості, пізнання своїх можливостей як партнера по грі, свого ставлення до ролей; усвідомлення себе активним суб'єктом ігрової діяльності та учасником дитячого ігрового угруповання.</p>

	<p>асвоєння правил поведінки та взаємостосунків між людьми в процесі спільної гри з однолітками; узгодження власних бажань з бажаннями однолітків.</p> <p>привласнення правил поведінки та використання їх у процесі налагодження спільного ігрового простору з однолітками; відтворення ігрової взаємодії у відповідності до правил, справедливе розподілення ролей та іграшок, узгодження особистих інтересів з груповими тощо.</p> <p>керування своїми емоціями, утримання від агресивних дій стосовно партнерів.</p>
--	--

Структура та зміст занять програми

Етап заняття	Складові заняття	Цільові завдання	Методика досягнення
Вступне	Привітання та адаптація	Забезпечити психологічний комфорт дітей, побудувати позитивні стосунки	Вітання, інтерактивні ігри, обговорення
Оголошен ня теми	Представлен ня теми заняття	Передати інформацію про тему та мету заняття	Бесіда, використання ілюстрацій
Основна частина	Розвиток ключових навичок	Розвивати когнітивні та мовленнєві навички, сприяти соціальному взаємодії	Групові та індивідуальні ігри, робота з питаннями та завданнями
Практичне застосуван ня	Впроваджен ня набутих навичок	Спонукаючи дітей використовувати навчене в практиці, розвивати самостійність	Рольові ігри, творчі завдання, обговорення результатів
Заключне	Підсумок та рефлексія	Систематизувати навчені матеріали, висловити свої думки та враження	Розмова, міні-проект, підсумкові вправи

Завершенн я заняття	Прощання та оцінка	Закріпити позитивні емоції та враження від заняття, збір відгуків	Відзначення досягнень, обговорення наступного заняття
------------------------	-----------------------	---	---

Спостереження і документування

Завдання: Спостерігати за ігровими активностями дітей під час вільної гри та виконання завдань під час занять.

Під час спостереження фіксувати:

- Які ігрові форми і ігри є популярними серед дітей.
- Які ігрові форми використовуються найчастіше на заняттях.
- Які гри сприяють розвитку певних навичок (наприклад, розвиток мовлення, соціальної взаємодії, рухливості тощо).
- Час, який діти відводять грі та кожному виду діяльності.

Анкети для педагогів і батьків

Завдання: Розробити анкети для педагогів і батьків для збору додаткової інформації.

Питання для анкети для педагогів:

кі ігрові форми або гри ви вважаєте найбільш корисними для розвитку дітей?

и спостерігаєте ви наступність в роботі з дітьми в групі?

и маєте ви якісь рекомендації щодо поліпшення ігрових активностей?

Питання для анкети для батьків:

кі ігрові форми або гри ваша дитина зазвичай згадує після дня в ЗДО?

и сприяє гра розвитку соціальних та навчальних навичок вашої дитини?

и маєте ви якісь зауваження або рекомендації щодо ігрової діяльності в ЗДО?